

PROJEKT

**Strategia Rozwoju Powiatu Opolskiego
na lata 2015- 2025**

**Załącznik 1
Syntetyczna diagnoza społeczno - gospodarcza
Powiatu Opolskiego**

Opole, 2015

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Charakterystyka i położenie geograficzne	4
3. Środowisko i zasoby naturalne.....	7
4. Demografia i kapitał ludzki.....	17
5. Gospodarka i rynek pracy.....	30
6. Infrastruktura techniczna i transport	39
7. Infrastruktura społeczna	51
8. Bezpieczeństwo	58
9. Ocena końcowa.....	66

1. WSTĘP

Celem niniejszego opracowania jest określenie sytuacji społeczno – gospodarczej Powiatu Opolskiego, jako materiału wyjściowego do opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Opolskiego na lata 2015 – 2025. Opracowanie syntetycznej diagnozy jest podstawą do dokonania analizy strategicznej, a następnie sformułowania wizji rozwoju Powiatu Opolskiego oraz określenia priorytetów i celów rozwojowych na kolejne lata.

Do opracowania diagnozy wykorzystywano wszelkie, dostępne materiały i informacje pozostające w dyspozycji poszczególnych wydziałów Starostwa Powiatowego w Opolu, jak również podległych jednostek organizacyjnych. Podstawą do opracowania analizy były dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego Banku Danych Lokalnych, dostępne na stronie internetowej www.stat.gov.pl. Ponadto wykorzystano aktualne strategie i programy rozwojowe: Strategię Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020, strategie gmin wchodzące w skład powiatu opolskiego, Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Opolskiego na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019, Program opieki na zabytkami dla Powiatu Opolskiego na lata 2012 – 2015, Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Opolskiego.

W dokonaniu analizy porównawczej i oceny diagnozowanego obszaru bardzo pomocne były materiały przygotowane na zlecenie Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska, które w sposób wyczerpujący charakteryzują gminy wchodzące w skład powiatu opolskiego m.in. Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej 2014-2020, Dokument pomocniczy – diagnoza rozszerzona Aglomeracji Opolskiej, Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej, Diagnoza Systemu Transportowego.

Opracowana diagnoza nie wyczerpuje w sposób zasadniczy analizowanych tematów badawczych, jest materiałem wyjściowym do dalszych analiz, skupia się przede wszystkim na obszarach związanych z ustawowymi zadaniami powiatu, jako jednostki samorządu terytorialnego. Wskazane źródła, materiały i analizy pozwalają rozszerzenie diagnozowanych obszarów.

Opracowanie nowej diagnozy umożliwia dokonanie analizy porównawczej z rokiem 2001, w którym powstała Strategia Rozwoju Wspólnoty Opolskiej oraz określenia potencjału rozwojowego na kolejne lata związane z perspektywą finansowania zadań z udziałem środków Unii Europejskiej.

2. CHARAKTERYSTYKA I POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Powiat opolski wraz z miastem Opole położony jest w środkowej części województwa opolskiego. Powiat graniczy od północy z powiatem namysłowskim i kluczborskim, od zachodu z powiatem brzeskim, od południa z powiatami: nyskim, prudnickim i krapkowickim oraz od wschodu z powiatami: oleskim i strzeleckim. Zajmuje powierzchnię 1587 km², co stanowi 17% ogólnej powierzchni województwa. Na podstawie danych statystycznych z końca roku 2013 zamieszkuje go 133.217 osób, co daje średnią gęstość zaludnienia 84 osób na 1 km².

Rysunek 1. Mapa Powiatu Opolskiego wraz z miastem Opolem.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Opolu.

Powiat opolski składa się z trzech gmin wiejsko – miejskich: Niemodlina, Ozimka, Prószkowska i dziesięciu gmin wiejskich: Chrząstowic, Dąbrowy, Dobrzeń Wielkiego, Komprachcic, Łubnian, Murowa, Popielowa, Tarnowa Opolskiego, Tułowic, Turawy. Siedzibą władz powiatu jest miasto Opole.

Tabela 1. Powierzchnia Powiatu Opolskiego i gmin wchodzących w jego skład.

Lp.	Gmina/Powiat	Powierzchnia km ²
1.	Powiat Opolski	1 586
2.	Chrzastowice	82
3.	Dąbrowa	131
4.	Dobrzeń Wielki	91
5.	Komprachcice	56
6.	Łubniany	126
7.	Murów	160
8.	Niemodlin	183
9.	Ozimek	126
10.	Popielów	176
11.	Prószków	121
12.	Tarnów Opolski	82
13.	Tułowice	81
14.	Turawa	171

Źródło: GUS BDL.

Powiat opolski położony jest w Dolinie Odry. Znajduje się na wysokości 135 m. n.p.m.. Na wyniesieniach w okolicach Ozimka, Niemodlina, Ligoty Turawskiej i Starych Budkovic teren dochodzi do 220 m n.p.m. W części środkowej powiatu opolskiego wyróżniamy Pradolinę Wrocławską, która obejmuje Dolinę Odry na wschodzie, Równinę Opolską na północy, Równinę Niemodlińską na południowym zachodzie i Dolinę Nysy Kłodzkiej w zachodniej części gminy Niemodlin. Wszystkie krainy geograficzne należą do Niziny Śląskiej. Jedynie niewielki fragment gminy Tarnów Opolski należy do Wyżyny Śląskiej.

Pod koniec epoki lodowcowej silnie wiejące wiatry wywiewały piasek z tworów polodowcowych i wyższych tarasów rzecznych, a przenosząc go tworzyły wydmy. W wyniku tej działalności w północnej i wschodniej części powiatu powstały pagórki wydmowe, które wysokością sięgają 20-30 metrów, a długością nawet do kilku kilometrów. Największe na całym Śląsku obszary wydmowe można spotkać w gminach: Murów, Łubniany, Popielów i Turawa. Ich wiek szacowany jest na 13 tysięcy lat.

Powiat opolski w pierwszych latach powojennych należał do województwa śląsko-dąbrowskiego. W ramach przeprowadzonej po zakończeniu II wojny światowej reformy terytorialnej w 1950 roku powiat opolski włączony został do utworzonego województwa opolskiego. W skład powiatu wchodziły miasta: Krapkowice, Opole i Ozimek oraz gminy wiejskie: Chróścina, Chrzastowice, Czarnowąsy, Dąbrówka Dolna, Dobrzeń Wielki, Gosławice, Groszowice, Komprachcice, Kup, Łubniany, Murów, Nowa Wieś Królewska, Ozimek, Pokój, Popielów, Prószków, Przywory, Tarnów Opolski, Turawa, Wójtowa Wieś, Wrzoski, Zagwiździe. W roku 1975 przeprowadzono reformę terytorialną, która likwidowała szczebel powiatu jako jednostkę samorządu terytorialnego. Powiat opolski reaktywowano na mocy reformy terytorialnej w roku 1998, oficjalnie funkcjonuje on od 1 stycznia 1999 r. i obejmuje część terenu powiatu opolskiego sprzed reformy z 1975 roku oraz część byłego, funkcjonującego w latach 1945-1975 powiatu niemodlińskiego.

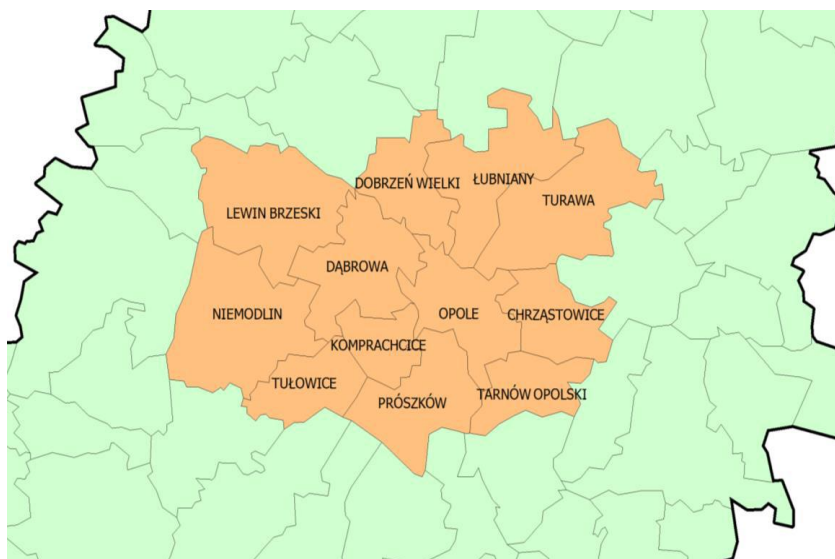
Powiat opolski posiada znaczny potencjał rozwojowy uwarunkowany walorami osadniczymi, wynikającymi z oddziaływania stolicy województwa miasta Opola oraz niewielkiej odległości od zjazdów w kierunku autostrady A4. Potencjałem rozwojowym powiatu są również walory gospodarcze oraz przyrodnicze, podstawa do rozwoju turystyki, przede wszystkim turystyki weekendowej.

Mając na uwadze potencjał rozwojowy obszaru, na który oddziałuje miasto Opole oraz nową perspektywę finansową pozyskiwania środków unijnych dnia 31 października 2012 roku zawarte zostało porozumienie w sprawie utworzenia Aglomeracji Opolskiej. W skład Aglomeracji Opolskiej wchodzi m.in. gminy z terenu powiatu opolskiego, miasto Opole oraz gminy Gogolin,

Izbicko, Krapkowice, Lewin Brzeski, Strzeleczki, Walce i Zdzeszowice.

Zgodnie z zapisami Strategii Aglomeracji Opolskiej 2014 – 2020, Aglomeracja Opolska to silnie zurbanizowany obszar wielkomiejski, którego centrum stanowi miasto Opole wraz z otaczającymi go gminami. Zmieniająca się rzeczywistość społeczno – gospodarcza, niepokojące trendy demograficzne, ograniczona dostępność środków unijnych zachęcają samorządy do działań partnerskich i nawiązywania sformalizowanej, ścisłej współpracy w celu rozwiązywania wspólnych problemów.¹

Rysunek 2. Gminy obszaru funkcjonalnego Opola.

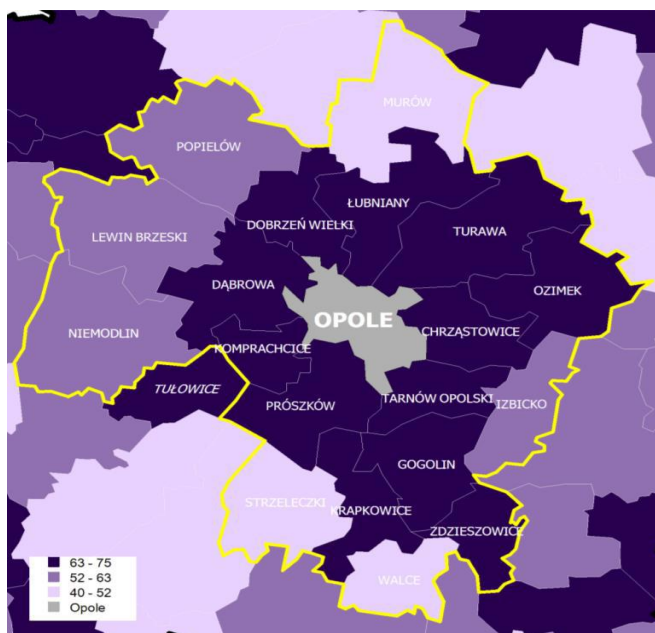
Źródło: Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej 2014-2020, Dokument pomocniczy – diagnoza rozszerzona, Opole 2014, str. 15.

Porozumienie z dnia 31 października 2012 roku w sprawie utworzenia Aglomeracji Opolskiej, stwierdza, że głównym celem współpracy Gmin w ramach Aglomeracji jest wspólne rozwiązywanie pojawiających się trudności i barier rozwojowych, poprawienie konkurencyjności Aglomeracji w kontekście krajowym oraz poprawienie spójności wewnętrznej w ramach jednostek ją tworzących². Stowarzyszenie Aglomeracja Opolska powołane zostało przez 20 gmin województwa opolskiego na zebraniu założycielskim 16 października 2013r., natomiast jego rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym nastąpiła niespełna miesiąc po zebraniu – 14 listopada 2013r. W marcu 2014 roku do Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska dołączyła gmina Tułowice, stając się jego 21 członkiem. Uchwałą nr W/4/2014 Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska z dnia 26 września 2014 roku Powiat Opolski został przyjęty do Stowarzyszenia Aglomeracja Opolska w charakterze członka wspierającego.

1. Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej 2014-2020, Opole 2014, s.20.

2. Porozumienie w sprawie utworzenia Aglomeracji Opolskiej z dnia 31 października 2012 roku.

Rysunek 3 .Gminy Aglomeracji Opolskiej.

Źródło: Strategia Rozwoju Aglomeracji Opolskiej 2014-2020, Dokument pomocniczy – diagnoza rozszerzona, Opole 2014, str. 19.

3. ŚRODOWISKO I ZASOBY NATURALNE

ZASOBY WODNE

Teren powiatu posiada dobrze rozbudowaną sieć hydrograficzną. Głównymi rzekami przepływającymi przez teren powiatu są: Odra, Mała Panew, Stobrawa, Nysa Kłodzka. Odra jest drugą, co do wielkości rzeką Polski i największą rzeką odwadniającą obszar powiatu opolskiego. Na terenie powiatu jest zasilana przez Małą Panew i Stobrawę, które są jednymi z jej większych dopływów. Na terenie powiatu opolskiego znajduje się pięć stopni wodnych na Odrze: Kąty, Dobrzeń, Chróścice, Zawada i Ujście Nysy.

Mała Panew to rzeka o długości 132 km, silnie meandrująca. Uchodzi do Odry poniżej Opola, główne jej dopływy na terenie powiatu to: Leśnica, Lublinica, Libawa i Jemielnica. Rzeka Stobrawa jest mniejszym ciekim niż Mała Panew, jej długość wynosi 77,6 km, a jej dopływami w powiecie są: Bogacica, Budkowiczanka oraz Wołczyński Strumień. Niewielka, południowo – zachodnia część powiatu znajduje się w zlewni rzeki Nysa Kłodzka. Ponadto przez teren powiatu opolskiego przepływają rzeki Brynica, Ścinawa Niemodlińska i Prószkówka. Znajduje się tu również kilka budowli energetycznych, tzw. Małych Elektrowni Wodnych (MEW). Elektrownie te zlokalizowane są między innymi w Chrzastowicach, Dobrzeńcu Wielkim, Łubnianach, Osowcu.

Największym zbiornikiem wodnym na terenie powiatu jest Jezioro Turawskie na Małej Panwi (gmina Turawa). Przy normalnym stanie jezioro, zwane również Jeziorem Dużym, mieści 93 mln m³ wody. Duża powierzchnia lustra wody stwarza znakomite warunki do uprawiania sportów wodnych i wędkarstwa, stanowiąc jednocześnie doskonałe miejsca do wypoczynku. Znaczącą barierą do wykorzystania jeziora na cele turystyczne są problemy ekologiczne i jego stan czystości, a zwłaszcza kwitnienie sinic. Stan czystości jeziora jest na bieżąco monitorowany, a także podejmowane są działania zmierzające do poprawy czystości jego wód min. poprzez budowę kanalizacji sanitarnej na obszarach jego w sąsiedztwie.

SUROWCE MINERALNE I GLEBY

Na terenie powiatu występują utwory czwartorzędu, trzeciorzęd, kredy i triasu. Dna dolin rzecznych pokrywają powierzchniowo holoceniowe gliny napływowe, pod którymi zalegają utwory piaszczysto – żwirowe. Głównymi surowcami zalegającymi na tym terenie jest kruszywo naturalne i surowce ceramiki budowlanej, a także bazalt i margiel. Pokłady dolnego i częściowo środkowego wapienia muszlowego stanowią podstawową bazę surowcową dla potrzeb przemysłu wapienniczego i cementowego, który rozwinął się w okolicach Tarnowa Opolskiego (złóże „Przywory”). Na terenie poszczególnych gmin powiatu udokumentowano występowanie złóż piasków, ilów, kruszywa naturalnego i surowców budowlanych (złóże „Narok” w Dąbrowie, w Niemodlinie, Tułowicach, złóże „Jełowa”, „Zawada”, „Kępa” w Łubnianach, złoża „Chróścice – Siołkowice” i „Siołkowice 2” w Popielowie) złóż piasków w Przysieczy, złóż żwirków filtracyjnych w Złotnikach, złóż wapienia, margla i margli ilastych Opole – Folwark na terenie gminy Prószków, złoża bazaltów w Graczach w gminie Niemodlin. Istotnym, a nierozwiązanym dotychczas zagadnieniem jest możliwość pozyskania znacznych ilości termalnych wód mineralnych odkrytych w Grabinie. W Ozimku udokumentowano złoża surowców mineralnych, wśród których wyróżnia się złóż ilów kajprowych „Krasiejów” zaliczane do złóż pokładowych. Obecnie złoża tego nie eksploatuje się. Na terenie gminy znajdują się również złóż piasków formierskich „Grodziec”, eksploatowane dla potrzeb odlewnictwa i budownictwa oraz celów formierskich, oraz złóż piasków formierskich „Dylaki”.

Eksploatacja wyrobisk i tereny poeksploatacyjne stanowią główne zagrożenie dla rzeźby terenu, szczególnie wyrobisko w Krasiejowie, wyrobisko w Grodźcu (zawodnione wyrobisko, zwałowisko mas ziemnych) oraz w Biestrzynniku – Poliwodzie. Tereny powyrobiskowe w Krasiejowie obejmują obszar około 42,31 ha. W ich obrębie znajduje się wyrobisko paleontologiczne objęte ochroną prawną w celu zabezpieczenia i ochrony szczątków najstarszych na świecie stanowisk dinozaurów. W północno-zachodniej części terenu wykopalisk w Krasiejowie, na powierzchni 11,47 ha znajdują się tereny zwałowisk. Tereny po eksploatacji piasków kwarcowych w Biestrzynniku zrehabilitowano w kierunku wodnym, tworząc stawy hodowlane.

Około 43% powierzchni ogólnej powiatu stanowią użytki rolne. Gleby w większości należą do gleb słabych, wytworzonych z piasków pochodzenia aluwialnego. Występują tu głównie utwory piaszczyste, pseudobielicowe i bielicowe, miejscami utwory gliniaste, mady we współczesnych dolinach rzecznych, w miejscach niżej położonych czarne ziemie oraz miejscami gleby organiczne, objęte ochroną na terenie niektórych gmin powiatu. Spotyka się gleby brunatne właściwe i wylugowane, rdzawe, brunatne kwaśne, gleby glejowe, mułowo-torfowe, torfowe i torfowo-murszowe torfy niskie. Dominują gleby lekkie zbyt przewiewne i przepuszczalne o odczynie bardzo kwaśnym, kwaśnym i lekko kwaśnym. Lokalnie obserwuje się występowanie gleb ciężkich np. w gminie Popielów.

JAKOŚĆ POWIETRZA

W 2011 i 2012 roku WIOŚ prowadził w Opolu badania monitoringu jakości powietrza na obszarze powiatu opolskiego wyniki przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Lokalizacja stacji pomiarowych i wyniki pomiarów jakości powietrza dla powiatu opolskiego w 2011 i 2012 roku.

Lokalizacja stacji	Typ pomiaru	Wartości średnich rocznych stężeń [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
		2011 rok			2012		
		SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆
Niemodlin ul. Podwale	pasywny	3,7	15,4	-	3,6	15,7	-
Komprachcice, ul. Kolejowa	pasywny	6,4	17,0	-	6,8	16,2	-
Dobrzeń Wielki ul. Namysłowska	pasywny	4,4	17,5	1,1	4,5	16,7	1,1
Ozimek, Pl. Wolności	pasywny	4,9	18,3	-	5,1	16,6	-
Prószków, ul. Opolska	pasywny	6,1	21,5	1,2	7,0	20,4	1,2

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

W 2011 roku nie wystąpiły przekroczenia jakości standardów jakości dla dwutlenku siarki, na terenie powiatu utrzymuje się on na niskim poziomie od dłuższego czasu. Stężenia dwutlenku azotu otrzymane w 2011 roku osiągnęły niski poziom i są porównywalne z uzyskanymi w poprzednich latach. Wartość stężeń średniorocznych dwutlenku azotu nie przekroczyły dopuszczalnego poziomu substancji. Przy czym w 2012 roku na wszystkich stacjach nastąpiła poprawa jakości powietrza w odniesieniu do roku poprzedniego, jednak pod względem emisji zanieczyszczeń do powietrza powiat opolski należy do grupy obszarów o znacznym obciążeniu. Wytwarzanie energii i ciepła tymi sposobami wiąże się z zanieczyszczeniem, które stanowi poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego, szczególnie w postaci kwaśnych deszczy (emisja SO₂) oraz efektu cieplarnianego (emisja CO₂). W celu zminimalizowania zjawisk niekorzystnych dla środowiska naturalnego należy stwarzać warunki do wykorzystywania alternatywnych, odnawialnych źródeł energii zwłaszcza energii wytwarzanej przez słońce i wiatr. Energia ta jest „czystą” ekologicznie, a jej źródło jest niewyczerpalne.

KLIMAT

Średnia roczna temperatura w powiecie opolskim wynosi 8.2°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą 18.5°C, a najchłodniejszym styczeń ze średnią temperaturą 1.5°C. W okresie letnim dominują wiatry z zachodu i północnego zachodu, zimą – wiatry południowe i południowo-zachodnie. Około 50% ogółu wiatrów to wiatry bardzo słabe o prędkości od 0.2 do 2 m/s. Wiatry o prędkościach od 2 do 5 m/s stanowią 24% wszystkich wiatrów w roku. Okres wegetacyjny rozpoczyna się pod koniec marca, a kończy w pierwszej dekadzie listopada. Trwa więc przez około 220 dni, a jego średnia temperatura wynosi +14°C. Suma opadów atmosferycznych waha się od 650 mm do 700 mm. Największe opady notuje się w miesiącach letnich, tj. w czerwcu, w lipcu i w sierpniu, w których to często zdarzają się gwałtowne ulewy i burze. Najmniej opadów przypada na luty. Z kolei największą wilgotność powietrza odnotowuje się w miesiącach późno jesiennych i zimowych (listopad i grudzień), które są powodem występowania gęstych mgieł (30 - 40 dni w roku). Na okres wegetacyjny przypada od 62% – 65% opadów rocznych. Dla dolin rzecznych typowe są sytuacje inwersyjne, które znacząco wpływają na pogorszenie warunków klimatu lokalnego. Niekorzystny wpływ na inne czynniki klimatyczne dna dolin rzecznych mają także występujące tutaj płytkie poziomy wód gruntowych i lokalne podmokłości, wpływające znacznie na obniżenie średnich temperatur oraz większą wilgotność

powierza. Charakterystyczna dla tych terenów jest stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza, wydłużona częstotliwość występowania przymrozków przygruntowych, mgieł i zamglań miejscowych.

SZATA ROŚLINNA

Stan zachowania wyjątkowych elementów flory i fauny oraz naturalnych i półnaturalnych ekosystemów jest na terenie powiatu zróżnicowany. Poza terenami silnie przekształconymi, występują też bardzo obszary cenne przyrodniczo. Oprócz zbiorowisk leśnych występujących w znacznej części na terenie Powiatu występują także zbiorowiska łąkowe, wodne, szuwarowe i torfowiskowe. Zbiorowiskiem łąkowym są chronione łąki w okolicy Chrzastowic - to siedlisko łąk trzęślicowych i wilgotnych. Te same zbiorowiska łąkowe występują na obszarze chronionym w okolicach Karłowic nad Stobrawą. Do bardzo ważnych zbiorowisk należą zbiorowiska wodne i szuwarowe, związane z wodami płynącymi, także źródłami i zbiornikami stojącymi. Brzegi północne i wschodnie zbiornika turawskiego porośnięte są roślinnością wynurzona. Brzegi Stawu Nowokuźnickiego (rezerwat przyrody) w gminie Prószków porośnięte są przez szuwar trzciny pospolitej oraz palki szerokolistnej. Również idealnym ekosystemem dla roślinności wodnej są starorzecza. Cenne przyrodniczo są również zbiorowiska torfowiskowe. Szczególną wartość prezentuje zespół torfowisk przejściowych, trzęsawisk i torfowisk wysokich na obszarze Borów Niemodlińskich.

Cenionym walorem przyrodniczym są parki krajobrazowe, największy z nich - Stobrawski Park Krajobrazowy zajmuje obszar 52 636 ha i należy do największych parków krajobrazowych w Polsce. Zasięgiem obejmuje 12 gmin województwa opolskiego, z czego 5 należy do powiatu opolskiego. Od południa granica parku przebiega na Odrze i Nysie Kłodzkiej. Park znajduje się w północnej i zachodniej części powiatu opolskiego w gminach: Murów, Dobrzeń Wielki, Lubniany, Dąbrowa, Popielów. Nazwa parku związana jest z położeniem w dorzeczu rzek Stobrawy, Budkowiczanki, Brynicy i Smotrawy. Park ma charakter nizinny z siedliskami wodno – błotnymi, chroni najcenniejsze obszary Niziny Śląskiej. Swoim zasięgiem obejmuje zwarte obszary lasów Stobrawsko – Turawskich z monokulturami sosnowymi i 200-letnimi starodrzewami. W dolinach rosną głównie lasy liściaste, są to: grądy, łągi jesionowo – olszowe, jesionowo – wiązowe oraz bardzo rzadki łąg wierzbowo – topolowy.

Z położeniem w dolinach rzek związane jest życie cennych gatunków zwierząt, głównie ptaków takich jak: kania czarna, kania ruda - która jest symbolem parku, koszatka, orlik krzykliwy. Nad stawami hodowlanymi (ok. 600 ha) zobaczyć można bielika, czapłę siwą i białą, kormorana oraz inne, rzadkie gatunki ptaków. Występują tu również płazy, m.in. rzekotka drzewna i żaba trawna. W lasach swoje gniazda mają: bocian czarny, żuraw, samotnik oraz włochatka. Jednym z najpiękniejszych miejsc Stobrawskiego Parku Krajobrazowego jest dorzecze Budkowiczanki. Zamieszkują go wydry, bobry, a także ważka świtezianka.

Na jednej ze ścieżek przyrodniczo-krajoznawczych prowadzącej wzdłuż rzeki Budkowiczanki znajdują się ślady XIII-wiecznego, średniowiecznego grodziska. Do naszych czasów przetrwały, otaczające budowlę -średniowieczne wały, w niektórych miejscach podwójne. Na uwagę zasługuje również roślinność. Ogółem zinwentaryzowano tu 49 gatunków roślin naczyniowych chronionych, w tym 7 gatunków wymagających tzw. ochrony czynnej: kukułka Fuscha, krwista i szerokolistna, nasiężał pospolity, kotewka orzech wodny, fiołek mokradłowy, ziemowit jesienny. Niewątpliwą atrakcją Parku są wyniesienia wydmowe dochodzące do 30 m wysokości. Obecnie porośnięte głównie borem suboceanicznym. Odsłonięte fragmenty wydm spotkamy w okolicach Dąbrówki Lubniańskiej i Karłowic. Na przedpolu wydm i między wydmami utworzyły się torfowiska z modrzewiami, bagnem zwyczajnym i rosiczką okrągłolistną. Na obszarze Parku znajdują się 4 rezerваты przyrody: Rogalice, Leśna Woda, Śmiechowice, Lubsza oraz użytki ekologiczne: Gęsi Staw, Jagienickie Łąki, Puchacz. Na terenie Parku przygotowano również 11 ścieżek przyrodniczo – krajobrazowych.

Warty uwagi jest również zespół przyrodniczo krajobrazowy Lipno, który ma charakter parku dendrologicznego. Ogród dendrologiczny zajmuje obszar 4,18 ha. Rośnie tu wiele cennych okazów drzew także egzotycznych. Do najciekawszych należy ambrowiec amerykański, azalia japońska, grójecznik japoński, rózanecznik fioletowy, mahonia pospolita. Wiele okazów zakwalifikowano do najstarszych w Polsce, wśród z nich tulipanowiec amerykański (prawie 200-letni okaz mierzy w obwodzie 418 cm i ma 30 m wysokości). Jednym z pierwszych nasadzonych tu drzew jest prawdopodobnie pomnikowy żywotnik olbrzymi zasadzony w 1782 roku. W skład Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego wchodzi:

1. Basen wybudowany w 1935 r. przed Igrzyskami Olimpijskimi w Berlinie.
2. Kapliczka – wybudowana w piaskowcu, ufundowana przez Elżbietę żonę Fryderyka Praschmy. Wewnątrz figurka Madonny z Dzieciątkiem dłuta śląskiego rzeźbiarza Roberta Bednorza.
3. Brama niemodlińska – między ścianą lasu a ogrodzeniem basenu, po prawej stronie parkowego domostwa przez pozostałości jednej z pięciu bram, znajduje się wejście do starego Zwierzyńca.
4. Zabudowania parkowe – pierwszy budynek to dawna letnia gospoda z ogrodem, dalej leśniczówka, obydwa budynki o konstrukcji szachulcowej, czyli z tzw. muru pruskiego, zabudowania gospodarcze i niewielki, drewniany budynek mieszkalny.
5. Stawy Zofia i Hubertus – Zofia zajmuje powierzchnię 13 ha., a Hubertus 3 ha., rowy przekopane na terenie parku powiązane są ze sobą stawem. Tworzą system nawadniający dzięki, któremu wytworzył się mikroklimat. Rosną tu liczne gatunki roślin i żyją rzadko spotykane zwierzęta. Znaleźć tu można m.in. orła bielika, bociana czarnego, perkoza, łabędzia oraz dzikie kaczki. Wśród roślinności pojawia się strzałka wodna, grzybień wodny, kosaciec wodny i inne.
6. Głaz narzutowy – pomnik przyrody nieożywionej, pozostałość zlodowacenia (obwód 851 cm). Znajduje się na drodze do Kapliczki zwanej Pustelnią.
7. Kapliczka Pustelnia – drewniana kapliczka z gankiem i czworoboczną latarnią – dzwonnica, zwieńczona wysokim krzyżem zwana też Chatką Pustelnika. Według legendy zbudowana w XVIII wieku przez francuskich emigrantów, którzy w okresie rewolucji francuskiej w 1789 r. znaleźli schronienie w dobrach Praschmy. Obok niej mogiła, która prawdopodobnie kryje szczątki budowniczego. Miejsce żywego kultu ponieważ wiosną i latem odbywają się tu nabożeństwa.
8. Źródło Fryderyka – pozostałość po najdawniejszych XVIII wiecznych założeniach krajobrazu parkowego.
9. Uroczysko Piekiełko – pozostałość po urządzeniach parkowych z XVIII wieku.

OBSZARY NATURA 2000

Na terenie powiatu opolskiego znajdują się następujące obszary w ramach sieci Natura 2000:

1. Bory Niemodlińskie (4541,3 ha) – są rozległym kompleksem leśnym rozciągającym się na falistej i równinnej wysoczyźnie polodowcowej porożcinanej dolinkami rzecznyymi, między dolinami Nysy Kłodzkiej i Odry. Równiny wodnolodowcowe oraz ostańce denudacyjne zbudowane z osadów plioceńskiej sieci rzecznej i łąk mioceńskich, urozmaicają zespoły wydm dochodzących do 15 m wysokości, a także bezodpływowe zagłębienia, w których zlokalizowane są bory bagienne i torfowiska. Większa część ostoi jest zalesiona, głównie lasami o charakterze gospodarczym, wśród których zachowały się liczne fragmenty lasów o charakterze rodzimym. Wśród lasów występują duże kompleksy stawów z charakterystycznymi dla tych ekosystemów zespołami roślinności i fauny wodno-błotnej. Większe kompleksy zbiorowisk łąkowych występują w dolinach rzecznych, w tym Ścinawy Niemodlińskiej i Wytoki oraz ich dopływów. Obszar stanowi część dużego zwartej kompleksu leśnego, którego część zachodnia, proponowana do ochrony jako ostoja siedliskowa, charakteryzuje się bardzo dużą różnorodnością siedliskową, od siedlisk suchych na wydmach do skrajnie wilgotnych torfowisk i stawów. Mozaikowaty charakter siedlisk oraz silne związki funkcjonalno-przestrzenne między nimi uzasadniają objęcie ochroną większego obszaru niż zespołu chronionych dyrektywą UE siedlisk przyrodniczych.

2. Dorzecze Stobrawy (35521,0 ha) – średniej wielkości ostoją obejmująca środkową i dolną część dorzecza rzeki Stobrawy. Dominuje tu krajobraz leśny z mozaiką terenów otwartych, zajmujących ok. 1/5 powierzchni ostoi. Jest to ważne w skali kraju łąkowisko bielika, włośchatki, dzięcioła zielono siwego, a także ważne miejsce występowania migrujących ptaków wodno-błotnych (szczególnie gęsi zbożowych).

3. Grądy Odrzańskie (19999,3 ha) – obszar obejmuje 70 kilometrowy odcinek doliny Odry w jej środkowym biegu, stanowiący fragment Pradoliny Wrocławskiej. Dolina pokryta jest lasami, łąkami, pastwiskami i polami uprawnymi. Lasy składają się przede wszystkim z drzewostanów dębowo-grabowych, zachowały się jednak niewielkie fragmenty zadrzewień olszowo-wiązowych i wierzbowo-topolowych (charakterystycznych dla dolin dużych rzek). Na tym odcinku doliny znajduje się wiele starych koryt rzecznych Odry i jej dopływów, pozostałości rozlewisk i stawów. Teren jest silnie zmeliorowany. Jest to obszar bardzo istotny dla ochrony ptaków na Dolnym Śląsku. W Grądach Odrzańskich występują 22 zagrożone gatunki ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Występuje tu duże zagęszczenie bociana czarnego i dzięcioła średniego. Na obszarze znajdują się 4 niewielkie rezerваты przyrody.

4. Łąki w okolicach Chrzastowic (795,0 ha) – obszar obejmuje duży kompleks łąkowy, ok. 220 ha. Łąki rozciągają się po obu stronach drogi krajowej nr 46 Opole-Częstochowa.

5. Łąki w okolicach Karłowic nad Stobrawą (933,5 ha) – obszar składa się w prawie 50% z siedlisk łąkowych i zaroślowych, kolejno ok. 40% stanowią siedliska rolnicze, na pozostałym terenie znajdują się lasy mieszane, siedliska leśne oraz lasy iglaste.

6. Zbiornik Turawa (dawniej Jezioro Turawskie) (2124,9 ha) – obszar obejmuje zbiornik retencyjny o powierzchni ok. 22 km² i pojemności ok. 90 mln m³, na rzece Mała Panew (wody zajmują 80% obszaru), w większości otoczony przez lasy (6% powierzchni). Brzegi jeziora, od południa i zachodu zabezpieczone wałami, porastają głównie bory sosnowe i lasy mieszane, w których spotkać można wiele osobliwości florystycznych. Do najciekawszych, objętych ochroną roślin zaliczyć należy m.in.: pomocnika baldaszkowatego, napastrnicę zwyczajną, lilię złotogłów, kwitnące okazy bluszczu pospolitego, storczyki podkolana białego i listerę jajowatą oraz goździka sinego. Jest to jedyne miejsce występowania tego bardzo rzadko spotykanego w naszym kraju, silnie pachnącego goździka na Śląsku Opolskim. W miejscach pozbawionych obwałowań brzegi stanowią podmokłe łąki oraz interesujące pod względem florystycznym szuwały, zalewane w okresie całkowitego napełnienia zbiornika. W części północno-wschodniej i wschodniej, przy ujściu Libawy i Małej Panwi, wytworzyły się rozległe łąki piaszczyste i muliste, porośnięte zaroślami

wierzbowymi. Na wysychających brzegach w kilku miejscach wykształcają się późnym latem i jesienią zbiorowiska namułkowe. Najciekawszym z nich jest bardzo rzadki w Polsce pionierski zespół ponikła jajowatego, w którym występuje wiele interesujących gatunków roślin, m.in.: ponikło igłowate, namulnik brzegowy oraz nadwodnik naprzeciwlistny. Jest to gatunek bardzo rzadki w Polsce, znany z około 20 stanowisk i umieszczony w Polskiej czerwonej księdze roślin. Pozostałością po występujących tu dawniej pierwotnych lasach łągowych i gradowych są liczne pomnikowe okazy dębów szypułkowych i bezszypułkowych. Jeden z nich jest najstarszym i najokazalszym dębem bezszypułkowym w Polsce. W lasach porastających brzegi jeziora występuje również wiele interesujących gatunków grzybów. Do najciekawszych należy zaliczyć żagwicę listkową, szmaciaka gałęzistego oraz gwiazdosza grzebieniastego.

Świat zwierząt opisywanego terenu jest równie bogaty jak szata roślinna. Obok zwierząt pospolitych występuje tu wiele gatunków chronionych oraz rzadkich w skali regionu i kraju. Wśród zwierząt bezkręgowych na uwagę zasługuje rzadki gatunek chronionego pająka – tygrzyk paskowany. Jest to najbarwniejszy krajowy pająk, osiągający do 2 cm długości. Jego odwłok posiada naprzemian ułożone żółte i czarne paski. Występuje na wilgotnych, ale nasłonecznionych łąkach przy ujściu Libawy i Małej Panwi oraz rzadziej na wałach. W miejscach otwartych i nasłonecznionych, szczególnie w ciepłolubnych zaroślach na wałach, spotkać można pазia królowej, jednego z najpiękniejszych i najefektowniej ubarwionych motyli krajowych. W wodach zbiorników turawskich występują liczne gatunki ryb. Do najczęściej spotykanych należą m.in.: płoć, leszcz, sandacz i okoń. Jezioro Duże jest miejscem rozrodu licznych gatunków płazów, m.in.: traszki zwyczajnej, ropuchy zielonej, ropuchy szarej, rzekotki drzewnej oraz coraz rзadszego w Polsce kumaka nizinnego. Spośród gromady gadów na tym terenie spotkać można trzy gatunki jaszczurki: jaszczurkę zwinkę, jaszczurkę żyworodną i padalca zwyczajnego. Występują tu również węże: zaskroniec coraz żmija zygzakowata. Jezioro Turawskie jest miejscem gniazdowania wielu ciekawych gatunków ptaków. Występuje tu co najmniej 24 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Są to m.in.: rybitwa białowąsa, pliszka cytrynowa, krwawodziób, biegus malutki, biegus zmienny, kszczyk, bączek, płaskonos i cyranka. Z otaczających jezioro Borów Stobrawsko-Turawskich przylatuje tu często na łowy orzeł bielik. Zbiornik stanowi też ważne miejsce odpoczynku i żerowania dla ptaków migrujących. Z tego względu został zaliczony do ostoi ptactwa wodnego o randze europejskiej. Do najciekawszych stwierdzonych tu ptaków przelotnych należą m.in.: brodziec pławny, wydrzyk tęposterny i wydrzyk długosterny, terekia, ostrzygojad, płatkonóg szydłodzioby, rybitwa białoskrzydła oraz mewa trójpalczasta.

POMNIKI PRZYRODY

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody ożywionej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej, krajoznawczej lub wyróżniające się twory np. okazałych rozmiarów drzewo, krzewy, wodospady i inne.

W powiecie opolskim do rejestru pomników przyrody ogółem wpisano 136 drzew, są wśród nich drzewa uznawane za najstarsze w Polsce:

1. 570-letni dąb bezszypułkowy rośnie we wsi Szydłowiec Śląski (25 m wysokości i 865 cm w obwodzie pnia, jest to najstarsze i najokazalsze drzew z tego gatunku w województwie opolskim, jedno z najstarszych w Polsce);
2. 550-letni cis pospolity w miejscowości Łubniany (13 m wysokości, bardzo szeroka korona, pień rozdwaja się na wysokości 1,7 m.);
3. 350-letni buk w miejscowości Lubienie koło Popielowa (28 m wysokości, obwód pnia 4 m),
4. 380-letni dąb bezszypułkowy rosnący po lewej stronie drogi z Turawy do Rzędowa (25 m wysokości i 5,5 w obwodzie pnia).

Tabela 3. Zestawienie pomników przyrody w gminach Powiatu Opolskiego.

Gmina	Pomniki przyrody ożywionej	Pomniki przyrody nieożywionej
Chrzastowice	13	
Dąbrowa	1	
Dobrzeń Wielki	2	
Komprachcice	1	
Łubniany	6	
Murów	13	
Niemodlin	22	2
Ozimek	5	
Popielów	20	1
Prószków	4	
Tarnów Opolski	-	
Tułowice	18	
Turawa	11	1
Powiat ogółem:	114	

Źródło: Dane Powiatu Opolskiego.

Powiat opolski dzięki walorom krajobrazowym i przyrodniczym, rozwijającej infrastrukturze jest terenem atrakcyjnym pod względem turystycznym i rekreacyjnym. Turystów przyciągają kompleksy Lasu Stobrawsko - Turawskiego i Borów Niemodlińskich z ich bogactwem przyrodniczym i zróżnicowaną florą i fauną. Atrakcyjne tereny wokół Jezior Turawskich, malownicze otoczenie kompleksów stawowych i piękne krajobrazy doliny Odry są podstawą do funkcjonowania turystyki rowerowej, wędkarstwa i kajakarstwa. Przyroda stanowi też wyjątkową oprawę dla wielu zabytków kultury materialnej, wśród której są zarówno stare drewniane i murowane kościoły z różnych epok i w różnych stylach, przydrożne kapliczki, krzyże, figury świętych. Ponadto obiekty architektury przemysłowej: piece wapiennicze, młyny wodne, wiatraki. Od kilku lat wzmożona została aktywność samorządów w zakresie wyznaczenia i przygotowania ścieżek przyrodniczych, pieszych, rowerowych, pełniących istotne funkcje poznawcze i edukacyjne. Na przestrzeni ostatnich kilku lat na terenie Powiatu wyznaczono i przygotowano liczne szlaki turystyczne, zarówno piesze jak i rowerowe. Są cenną formą edukacyjną, prowadzą przez najbardziej atrakcyjne pod względem przyrodniczo – krajobrazowym tereny. Dotychczas wyznaczono i zagospodarowano kilka ścieżek przyrodniczych, które znajdują się w dolinie Małej Panwi, na terenie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego oraz w okolicach Opola, Niemodlina i Dąbrowy. Ścieżki prowadzą przez obszary o wyjątkowym bogactwie fauny i flory w skali ponadregionalnej. Na terenie powiatu zachowały się bardzo ciekawe zabytki architektury, głównie zespoły pałacowo-parkowe i dworki m.in. w Tułowicach, Prószkowie, Niewodnikach stanowiące wartę odwiedzenia elementy dziedzictwa kulturowego.

Do głównych atrakcji turystycznych powiatu można zaliczyć:

1. Jura Park w Krasiejowie;
2. Zespół pałacowo-parkowy w Prószkowie – (do zwiedzenia Sala Rycerska oraz kaplica zamkowa);
3. Zespół pałacowo-parkowy w Tułowicach,
4. Stawy tułowickie,

5. Jeziora w Turawie,
6. Jezioro Srebrne w Osowcu,
7. Zespół przyrodniczo krajobrazowy „Lipno”,
8. Kompleks zabytkowej Huty Żelaza z Regionalną Salą muzealną w Zagwiździu,
9. Staw Nowokuźnicki,
10. Niemodlin – zamek oraz rynek,
11. Ozimek – kościół ewangelicki oraz stalowo-żeliwny most na rzece Mała Panew,
12. Srebrne źródła,
13. Arboretum w Prószkowie,
14. Lasy Stobrawskie i Bory Niemodlińskie dające możliwość rozwoju aktywnej turystyki.

W ciągu ostatnich lat rozwija się intensywnie agroturystyka, która pozwala na rozwój ekonomiczny rodzinnych gospodarstw rolnych oraz tradycji kulturowych, jest alternatywą poszukiwania innych źródeł dochodu. Nadal konieczne jest wzmocnienie infrastruktury związanej z agroturystyką oraz wyposażenie do uprawiania czynnych form turystyki oraz umocnienie pozycji rodzinnych gospodarstw w kwestii sprzedaży bezpośredniej produktów tradycyjnych (np. sery, soki, powidła, przetworzone produkty mięsne, pasztety, kielbasy) drogą zmian w polskim ustawodawstwie.

4. DEMOGRAFIA I KAPITAŁ LUDZKI

DEMOGRAFIA

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności w powiecie opolskim na koniec 2013 r. wynosiła 133 217 osób, z czego w miastach zamieszkiwało 18 521 osób (13,91 %), a na terenach wiejskich 114 696 osób (ok. 86,09%). W porównaniu z 2010 r. nastąpił niewielki wzrost liczby ludności ogółem o 107 osób (ok. 0,08 %).

Liczba mieszkańców w miastach (w analizowanych latach) zmniejszyła się o 305 osób, natomiast na terenach wiejskich liczba mieszkańców zwiększyła się o 412 osoby. W powiecie opolskim ma miejsce zjawisko społeczne zmniejszania się liczby ludności zwane depopulacją, co jest charakterystyczne dla całego województwa opolskiego. Największy spadek ludności nastąpił w gminie Murów i Popielów, wzrost ludności nastąpił w gminach sąsiadujących z Opolem – Chrzastowicach, Dobrzeniu Wielkim, Dąbrowie, Komprachcicach i Łubnianach. Związane jest to przede wszystkim z lokowaniem się budownictwa jednorodzinnego i osiedlaniem się mieszkańców Opola w podopolskich gminach.

Tabela 4. Liczba ludności powiatu opolskiego w latach 2010-2013.

Gmina	M/W	Liczba ludności w roku:			
		2010	2011	2012	2013
Chrzastowice	W	6678	6723	6743	6780
Dąbrowa	W	9458	9509	9579	9597
Dobrzeń Wielki	W	14358	14401	14437	14517
Komprachcice	W	10920	11015	11102	11092
Łubniany	W	9504	9559	9587	9640
Murów	W	5649	5604	5573	5541
Niemodlin	M	6793	6748	6699	6623
	W	6839	6834	6857	6857
Ozimek	M	9417	9393	9283	9218
	W	10783	10762	10797	10770
Popielów	W	8276	8216	8206	8156
Prószków	M	2616	2600	2639	2680
	W	7199	7201	7151	7138
Tarnów Opolski	W	9727	9725	9692	9676
Tułowice	W	5261	5267	5280	5245
Turawa	W	9632	9639	9664	9687
Razem	M	18826	18826	18621	18521
Razem	W	114284	114455	114668	114696
Powiat Opolski	M+W	133110	133281	133289	133217

M – miasto, W – teren wiejski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Średnia gęstość zaludnienia w powiecie opolskim wynosi ok. 82 os/km² i jest mniejsza od wskaźnika dla województwa opolskiego, który wynosi 107 os/km². Powiat opolski zrównoważony jest pod względem gęstości zaludnienia. Największe zaludnienie występuje w gminach sąsiadujących z Opolem, najmniejsze zaś w gminach Popielów i Murów.

Tabela 5. Gęstość zaludnienia w Powiecie Opolskim.

Gmina	Ludność w gminach na 1 km ²	
	Rok 2007	Rok 2013
Chrzastowice	81	82
Dąbrowa	74	73
Dobrzeń Wielki	156	160
Komprachcice	202	198
Łubniany	73	76
Murów	36	35
Niemodlin	76	74
Ozimek	166	159
Popielów	48	46
Prószków	82	81
Tarnów Opolski	121	118
Tułowice	68	65
Turawa	56	56
Powiat Opolski	85	84

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Powiat opolski charakteryzuje się dodatnim saldem migracji wewnętrznych krajowych, związane jest to z lokowaniem się mieszkalnictwa jednorodzinnego i oddziaływaniem miasta Opola na sąsiednie gminy. Dla porównania charakteryzowany wskaźnik w Opolu był ujemny i w pod koniec roku 2013 wynosił -180. Ujemne saldo migracji wewnętrznych krajowych występuje w gminie Niemodlin i Tułowice, w pozostałych gminach wskaźnik ten jest dodatni.

Tabela 6. Saldo migracji – migracje wewnętrzne krajowe w gminach powiatu opolskiego w latach 2010-2013.

Gmina	Saldo migracji – migracje wewnętrzne krajowe			
	2010	2011	2012	2013
Chrzastowice	55	45	42	61
Dąbrowa	80	48	81	50
Dobrzeń Wielki	187	92	115	153
Komprachcice	63	136	108	74
Łubniany	85	93	91	81
Murów	14	9	4	3
Niemodlin	- 53	- 47	-14	-35
Ozimek	- 35	22	- 3	18
Popielów	18	- 17	4	2
Prószków	47	8	54	34
Tarnów Opolski	63	13	19	21
Tułowice	- 29	- 8	- 18	-25
Turawa	32	55	78	52
Powiat Opolski	527	449	561	489

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

W powiecie opolskim nadal wysoki jest wskaźnik migracji zewnętrznych zagranicznych, niepokojący jest wzrost tego wskaźnika w porównaniu z rokiem 2010, tym bardziej, że dotyczy on zwłaszcza osób w wieku produkcyjnym, co z kolei przekłada się na spadek wskaźnika dzietności.

Tabela 7. Saldo migracji – migracje zewnętrzne (zagraniczne) w gminach powiatu opolskiego w latach 2010-2013.

Gmina	Saldo migracji – migracje zewnętrzne (zagraniczne)			
	2010	2011	2012	2013
Chrzastowice	-4	-2	-16	-22
Dąbrowa	-3	-12	-5	-14
Dobrzeń Wielki	-22	-67	-60	-99
Komprachcice	-22	-31	-40	-47
Łubniany	-26	-29	-31	-46
Murów	-8	-39	-11	-8
Niemodlin	-11	-1	-24	-23
Ozimek	-24	-66	-40	-106
Popielów	-13	-20	-10	-44
Prószków	1	-12	-81	-32
Tarnów Opolski	-16	-34	-16	-48

Tułowice	-5	- 5	- 5	-11
Turawa	-18	-28	-22	-5
Powiat Opolski	- 171	- 346	- 361	-50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Od kilku lat w powiecie opolskim występuje ujemny przyrost naturalny, co oznacza, że więcej ludzi umiera niż się rodzi, spowodowane jest to przed wszystkim migracjami ludności, procesami starzenia się społeczeństwa oraz zmianą modelu funkcjonowania rodziny. Największy przyrost naturalny zanotowano w gminach: Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Tarnów Opolski. Ujemny zaś w gminach: Murów, Niemodlin, Ozimek. Dostępne prognozy demograficzne wskazują na dalszy spadek ludności, który dotknie wszystkie gminy.

Tabela 8. Przyrost naturalny w gminach Powiatu Opolskiego w latach 2010 – 2013.

Gmina	Przyrost naturalny			
	2010	2011	2012	2013
Chrzastowice	-6	2	1	4
Dąbrowa	-39	15	-3	13
Dobrzeń Wielki	12	18	12	18
Komprachcice	-9	-10	-9	2
Łubniany	17	-9	-11	1
Murów	-15	-15	-7	-20
Niemodlin	-8	-2	16	-48
Ozimek	-30	-1	-40	-22
Popielów	-8	-23	-8	-11
Prószków	7	-10	-14	-4
Tarnów Opolski	4	19	2	13
Tułowice	8	19	23	-4
Turawa	14	-20	-23	1
Powiat Opolski	-53	-17	-61	-5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Analiza struktury ludności wskazuje na postępowanie procesu starzenia się społeczeństwa. Gminy o najmniejszym wskaźniku osób w wieku przedprodukcyjnym to: Ozimek i Murów, gminy zaś o największym wskaźniku to: Dąbrowa i Niemodlin. Gminy w największym wskaźniku osób w wieku poprodukcyjnym to Murów i Popielów. W powiecie opolskim na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet, wskaźnik feminizacji jest nieco niższy niż wskaźnik wojewódzki i krajowy. Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z roku 2011, w pięciu gminach powiatu opolskiego: Murowie, Popielowie, Prószkowie, Tarnowie Opolskim i Turawie ok. 20% ludności stanowi mniejszość niemiecka³.

3.Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, 2011.

Tabela 9. Struktura ludności wg kategorii wiekowych w Powiecie Opolskim.

Wyszczególnienie / lata		2007	2011	2012	2013
Ludność Powiatu ogółem:		134 696	133 196	133 291	133 217
w tym — odsetek ludności w wieku:	przedprodukcyjnym:	17,7%	16,6%	16,4%	16,2%
	produkcyjnym:	66,3%	66,9%	66,7%	66,4%
	poprodukcyjnym:	16,0%	16,6%	16,9%	17,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 10. Ludność według ekonomicznych grup wieku w Powiecie Opolskim w roku 2013.

Gmina	2013		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Chrzastowice	15,8	65,8	18,3
Dąbrowa	16,8	66,4	16,8
Dobrzeń Wielki	16,2	67,6	16,3
Komprachcice	15,3	66,8	17,9
Łubniany	16,5	66,2	17,3
Murów	14,9	66,0	19,1
Niemodlin	18,2	65,5	16,3
Ozimek	14,5	68,0	17,5
Popielów	15,9	65,4	18,7
Prószków	17,01	65,3	17,6
Tarnów Opolski	16,8	66,2	17,0
Tułowice	18,1	65,8	16,1
Turawa	16,1	65,8	18,1
Powiat Opolski	16,2	66,4	17,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 11. Współczynnik feminizacji w 2013 r.

Wyszczególnienie	Powiat opolski	Województwo opolskie	Polska
Współczynnik feminizacji	106	107	107

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

EDUKACJA

Powiat Opolski jest organem prowadzącym dla sześciu szkół, ponadto prowadzi trzy Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne: w Opolu, Ozimku i Niemodlinie, które obejmują pomocą psychologiczno-pedagogiczną dzieci i młodzież z wszystkich gmin powiatu opolskiego.

Tabela 12. Szkoły, dla których organem prowadzącym jest Powiat Opolski.

Nazwa szkoły	Typ szkoły
Zespół Szkół w Chróście	- Publiczne Technikum, - Publiczne Liceum Ogólnokształcące, - Publiczne Technikum dla Dorosłych, - Publiczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, - Publiczna Szkoła Policealna
Zespół Szkół im. B. Chrobrego w Niemodlinie	- Publiczne Gimnazjum, - Publiczna Zasadnicza Szkoła Zawodowa, - Publiczne Liceum Ogólnokształcące, - Publiczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
Zespół Szkół w Ozimku	- Gimnazjum (klasy I-III), - Technikum, Liceum Ogólnokształcące, - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, - Zasadnicza Szkoła Zawodowa
Zespół Szkół im. J. Warszawicza w Prószkowie	- Publiczne Gimnazjum Sportowe, - Publiczne Liceum Ogólnokształcące Sportowe, - Publiczne Liceum Ogólnokształcące, - Publiczne Technikum
Zespół Szkół w Tułowicach	- Publiczne Liceum Ogólnokształcące, - Technikum Leśne,
Zespołu Szkół Specjalnych przy Ośrodku Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży „ORDIM” w Suchym Borze	Nauka dzieci przebywających w sanatorium

Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2013/2014 w Powiecie Opolskim, opr. Wydział Oświaty, Kultury i Sportu, Starostwo Powiatowe w Opolu, Opole 2014.

W Powiecie Opolskim zarejestrowane zostały trzy szkoły niepubliczne, wchodzące w skład Zespołu Szkół Specjalnych w Kup, które prowadzone są przez Stowarzyszenie na rzecz autyzmu „Uczymy się żyć razem”. W skład Zespołu wchodzi trzy typy szkół: podstawowa, specjalna oraz szkoła przysposabiająca do pracy. W roku szkolnym 2013/2014 do szkół prowadzonych przez Powiat Opolski uczęszczało łącznie 1423 uczniów/słuchaczy, w tym do gimnazjum uczęszczało 450 uczniów.

Szkoły ponadgimnazjalne powiatu opolskiego oferują ciekawe oferty kształcenia zawodowego umożliwiające zatrudnienie nie tylko w kraju, ale i za granicą, między innymi w zawodzie: policjanta, żołnierza, ekonomisty, leśnika, ogrodnika, rolnika, technika żywienia i gospodarstwa domowego, technika informatyka, kucharza, sprzedawcy, mechanika itp. Oferty kształcenia, szczególnie zawodowego uwzględniają zainteresowanie młodzieży i zapotrzebowanie na rynku pracy. Nowe kierunki kształcenia są wprowadzane nie tylko w szkołach dziennych, ale i w systemie zaocznym dla dorosłych. Zespół Szkół im. J. Warszawicza w Prószkowie, we współpracy z Opolskim Związkiem Piłki Nożnej w Opolu, prowadzi Gimnazjum oraz Liceum Ogólnokształcące o charakterze sportowym.

Uczniowie klas sportowych z powodzeniem łączą naukę z treningami. Sukcesywnie

w miarę możliwości finansowych podnoszony jest standard obiektów szkolnych, jak również wzbogacana jest baza dydaktyczna. Mając na uwadze podnoszenie warunków poziomu kształcenia konieczne jest systematyczne inwestowanie w bazę edukacyjną nie tylko w zakresie unowocześniania obiektów szkolnych, ale również dokształcania nauczycieli i unowocześniania bazy dydaktycznej. Konieczne jest również prowadzenie zajęć dodatkowych i pozaszkolnych, w celu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, zwłaszcza o utrudnionym dostępie do edukacji.

Młodzież ucząca się w szkołach ma możliwość korzystania z internatów i stołówek szkolnych, których obiekty dostosowano do wymaganych standardów. Podnoszony jest poziom sportowej bazy dydaktycznej. Przy Zespole Szkół w Tułowicach funkcjonuje obiekt sportowo-rekreacyjny wraz z basenem pływackim, zaś przy Zespole Szkół w Prószkowie - kompleks boisk do piłki nożnej. W celu podnoszenia standardów edukacji konieczne jest dalsze rozwijanie bazy dydaktycznej, a zwłaszcza rozszerzanie bazy do kształcenia piłki nożnej w Prószkowie.

Egzaminy zewnętrzne stanowią istotny element oceny jakości pracy szkoły. Zauważyć jednak należy, że na wyniki ze sprawdzianu czy egzaminu mają istotny wpływ czynniki indywidualne (uzdolnienia, frekwencja, dodatkowe zajęcia) oraz środowiskowe (sytuacja rodzinna i materialna, wykształcenie rodziców, dostęp do wiedzy). Wyniki zatem muszą być analizowane z uwzględnieniem wskazanych wyżej czynników⁴.

Tabela 13. Wyniki egzaminów w gimnazjach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Opolski.

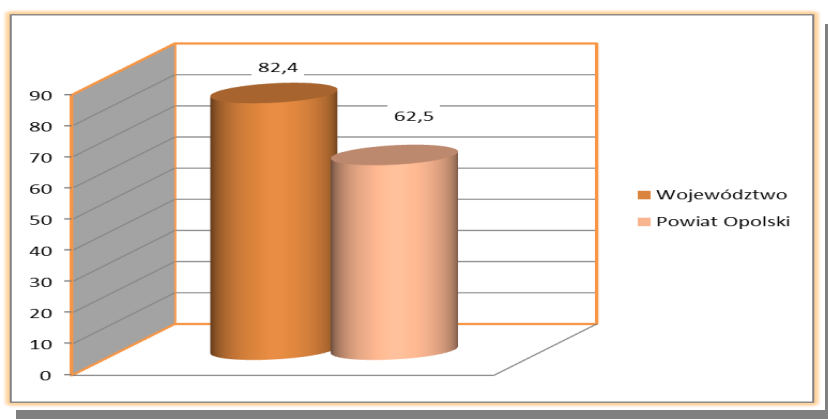
Nazwa szkoły	Część humanistyczna w %		Część matematyczno-przyrodnicza w %		Część językowa (j. angielski) w %	
	język polski	historia i WOS	matematyka	przedmioty przyrodnicze	podstawowy	rozszerzony
Zespół Szkół im. Bolesława Chrobrego w Niemodlinie	68,1	60,9	46,2	50,0	68,3	49,6
Zespół szkół im. J. Warszawicza w Prószkowie	66,3	54,2	40,8	45,1	58,7	37,3
Zespół Szkół w Ozimku	61,5	56,5	42,6	45,9	65,1	34,1
Powiat opolski	67,1	58,9	46,7	51,6	70,0	50,1
Woj. opolskie	65,9	57,8	45,9	51,1	68,1	47,3

Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2013/2014 w Powiecie Opolskim, opr. Wydział Oświaty, Kultury i Sportu, Starostwo Powiatowe w Opolu, Opole 2014.

W Powiecie Opolskim w roku szkolnym 2013/2014 168 uczniów przystąpiło do matury, z tego, świadectwa otrzymało 105 osób, co procentowo kształtuje się na poziomie 62,5%. Natomiast w województwie opolskim łącznie do matury przystąpiło 6850 osób z tego 5642 otrzymało świadectwa. Procentową zdawalność egzaminów maturalnych w Powiecie Opolskim i Województwie Opolskim przedstawia rysunek 5, który wskazuje, iż procent zdawalności matury w szkołach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Opolski jest nieco mniejsza niż w województwie opolskim.

4. Informacja o realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2013/2014 w Powiecie Opolskim, opr. Wydział Oświaty, Kultury i Sportu, Starostwo Powiatowe w Opolu, Opole 2014.

Rysunek 5. Porównanie zdawalność egzaminu maturalnego w % w roku szkolnym 2013/2014 na podstawie danych z OKE we Wrocławiu.

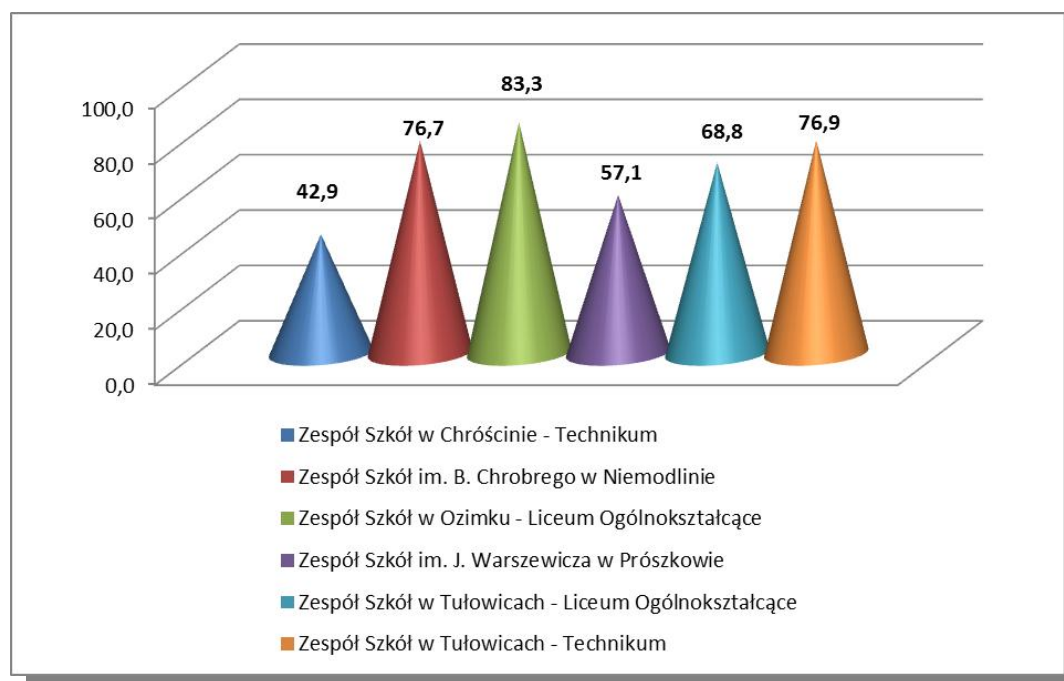
Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2013/2014 w Powiecie Opolskim, opr. Wydział Oświaty, Kultury i Sportu, Starostwo Powiatowe w Opolu, Opole 2014.

Tabela 14. Wyniki egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2013/2014.

Nazwa szkoły	Typ	Zgłoszeni do matury po raz pierwszy	Przystąpili do matury	Otrzymali świadectwa dojrzałości	Zdawalność w %
Zespół Szkół im. Bolesława Chrobrego w Niemodlinie	Liceum Ogólnokształcące	32	30	23	76,7
Zespół Szkół w Chróscinie	Technikum	21	21	9	42,9
Zespół Szkół w Tułowicach	Liceum Ogólnokształcące	17	16	11	68,8
	Technikum	13	13	10	76,9
Zespół Szkół im. J. Warszawicza w Prószkowie	Liceum Ogólnokształcące	61	61	32	53
Zespół Szkół w Ozimku	Liceum Ogólnokształcące	24	24	20	83,3

Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2013/2014 w Powiecie Opolskim, opr. Wydział Oświaty, Kultury i Sportu, Starostwo Powiatowe w Opolu, Opole 2014.

Rysunek 6. Porównanie zdawalności egzaminu maturalnego w % w poszczególnych typach szkół prowadzonych przez Powiat Opolski w roku szkolnym 2013/2014 na podstawie danych z OKE we Wrocławiu.

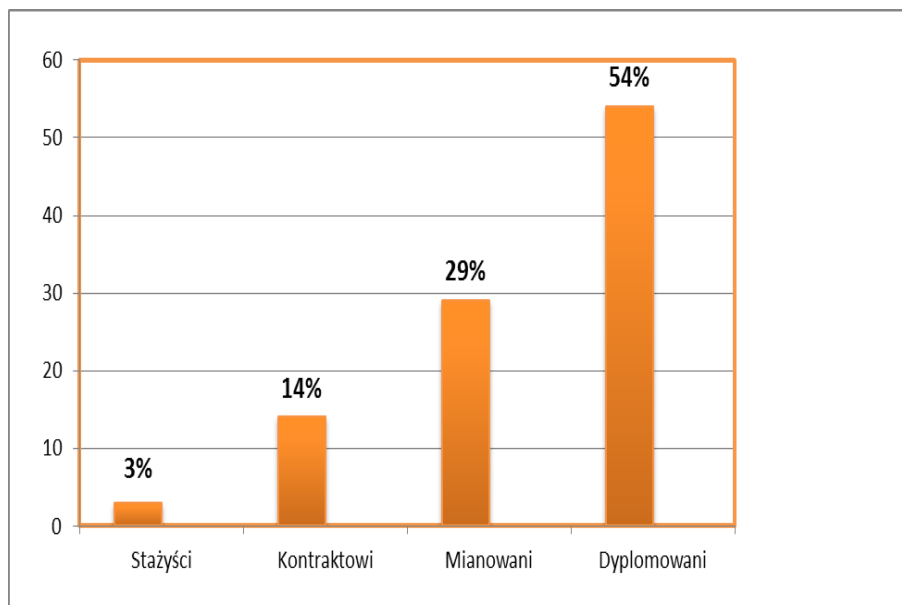
Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2013/2014 w Powiecie Opolskim, opr. Wydział Oświaty, Kultury i Sportu, Starostwo Powiatowe w Opolu, Opole 2014.

W roku szkolnym 2013/2014 podstawę programową kształcenia ogólnego oraz wychowania i opieki we wszystkich szkołach, dla których organem prowadzącym jest Powiat Opolski realizowało łącznie 198 nauczycieli. Ważnym wskaźnikiem w analizie struktury zatrudnienia nauczycieli jest poziom ich wykształcenia, wielu nauczycieli posiada oprócz wykształcenia wyższego z przygotowaniem pedagogicznym po dwa lub kilka kierunków studiów podyplomowych do nauczania określonych przedmiotów. Szkoły przykładają dużą wagę do doskonalenia nauczycieli w zakresie zdobywania dodatkowych kwalifikacji jak i doskonalenia warsztatu metodycznego w swoich przedmiotach. Nauczyciele doskonalą swoje umiejętności poprzez udział w kursach, warsztatach radach szkoleniowych, konferencjach przedmiotowych. Tworzenie nowych kierunków kształcenia wymusza na nauczycielach uzupełnianie wykształcenia specjalistycznego. Kształcenie ustawiczne nauczycieli jest warunkiem wzrostu jakości edukacji.

Poradnie psychologiczno – pedagogiczne są specjalistycznymi placówkami resortu oświaty prowadzącymi działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną i doradczą w środowiskach wychowujących dzieci i młodzież. Celem pomocy psychologiczno – pedagogicznej jest wielozakresowa współpraca z rodziną, szkołą i placówkami oświatowo wychowawczymi polegająca na:

- udzielaniu pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom;
- udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udzielanie specjalistycznego wsparcia i pomocy rodzicom i nauczycielom związanym z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży.

Rysunek 7. Poziom stopni awansu zawodowego nauczycieli w Powiecie Opolskim w roku szkolnym 2013/2014.

Źródło: Informacja o realizacji zadań oświatowych w roku szkolnym 2013/2014 w Powiecie Opolskim, opr. Wydział Oświaty, Kultury i Sportu, Starostwo Powiatowe w Opolu, Opole 2014.

Na terenie powiatu opolskiego dzieci i młodzież mają zapewniony dobry dostęp do edukacji na każdym poziomie kształcenia. Znaczącym ośrodkiem edukacji, do którego uczęszczają uczniowie i słuchacze jest ośrodek centralny Opole. Obecne trendy demograficzne powodują spadek liczby uczniów, a tym samym wzrost kosztów związanych z utrzymaniem oświaty, które pochłaniają znaczną część budżetów lokalnych samorządów. Istotnym problemem jest również dostosowanie kształcenia do wymogów rynku pracy.

Z dostępnych danych statystycznych wynika, iż wyższym wykształceniem na terenie powiatu opolskiego w roku 2011 wykazywało się 11,64% badanej grupy ludności.⁵ Największy odsetek to odsetek ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Nadal można zaobserwować wzrost aspiracji w kierunku uzyskania wykształcenia wyższego. Niepokojącym zjawiskiem jest utrzymująca się tendencja odpływu mieszkańców z wyższym wykształceniem do ośrodków wielkomiejskich, głównie w poszukiwaniu atrakcyjnych miejsc pracy i zamieszkania. Z dostępnych analiz wynika również, iż wyższe wykształcenie nie gwarantuje możliwości uzyskania zatrudnienia.

W związku z istotnym rozwojem gospodarczym i zmianami na rynku pracy coraz większe znaczenie odgrywa kształcenie ustawiczne, w trakcie którego następuje uzupełnienie posiadanej wiedzy i kompetencji. Edukacja dorosłych podporządkowana jest wymaganiom rynkowym, szczególnie zmianom na rynku pracy. Osoby dorosłe uczestniczą w kształceniu ustawicznym na kursach zawodowych, szkoleniach, a także w drodze samokształcenia, co jest zgodne z tendencją wojewódzką i ogólnopolską. Charakterystyczną cechą szkolnictwa powiatu opolskiego jest prowadzenie edukacji mniejszości narodowej – mniejszości niemieckiej.

5. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, 2011.

KAPITAŁ LUDZKI

Jednym z mierników rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jest aktywność uczestnictwa obywateli w organizacjach pozarządowych. Na terenie powiatu opolskiego pod koniec roku 2013 działało 13 zarejestrowanych fundacji oraz 300 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Liczba fundacji i stowarzyszeń nie odzwierciedla ich potencjału społecznego i ekonomicznego, organizacje te charakteryzuje różnorodna aktywność społeczna i różnorodny stopień angażowania się w sprawy publiczne. Z prowadzonych analiz wynika również, iż z roku na rok wzrasta kwota 1% podatku, jaka jest przekazywana na rzecz podmiotów trzeciego sektora, prowadzących działalność pożytku publicznego.

Tabela 15. Kwoty udzielonych przez Powiat Opolski dotacji dla organizacji pozarządowych w latach 2008-2012.

Dziedzina	Rok				
	2009	2010	2011	2012	2013
Kultura fizyczna	10 000	15 000	2 230	20 000	16 000
Kultura i sztuka	30 000	30 000	36 850	35 000	10 400
RAZEM	40 000	45 000	39 080	55 000	26 400

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Opolu.

Zgodnie z danymi GUS w roku 2013 w powiecie opolskim zarejestrowanych było 300 stowarzyszeń.

Tabela 16. Stowarzyszenia na terenie powiatu opolskiego zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w latach 2010-2013.

Rok	2010	2011	2012	2013
Ilość stowarzyszeń	270	282	296	300

Źródło: GUS BDL.

Tabela 17. Stowarzyszenia zwykłe na terenie powiatu opolskiego zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w latach 2010-2013.

Rok	2010	2011	2012	2013
Ilość stowarzyszeń	9	9	13	14

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Opolu.

Zgodnie z danymi Starostwa Powiatowego w Opolu na terenie powiatu opolskiego w roku 2013 zarejestrowanych było 14 stowarzyszeń zwykłych. W przypadku stowarzyszeń zwykłych zachodzi identyczna tendencja jak w przypadku wcześniejszej analizy, tzn. ilość stowarzyszeń rośnie z roku na rok.

Tabela 18. Wykaz stowarzyszeń zwykłych zarejestrowanych w ewidencji Powiatu Opolskiego.

Lp.	Nazwa Stowarzyszenia	Główne cele
1.	Związek Ślązaków w Brynicy	Integracja społeczności zamieszkałej na Śląsku przez pomnażanie wspólnego dorobku kulturalnego i materialnego, utrzymywanie ciągłości kulturowej Śląska.
2.	Niemodlińskie Forum Gospodarcze w Niemodlinie	Wspieranie inicjatyw członków Niemodlińskiego Forum Gospodarczego zmierzających do poprawy wyników gospodarczych, ochrony środowiska, opieki medycznej i społecznej na terenie Miasta i Gminy Niemodlin.
3.	Stowarzyszenie Forum Odbudowy Szpitala w Niemodlinie	Powołanie do działania samorządowego szpitala w Niemodlinie.
4.	Klub Olimpijczyka przy Gimnazjum Nr 1 w Ozimku	Propagowanie i krzewienie idei olimpijskiej, upowszechnianie wartości i zasad olimpizmu oraz kultury olimpijskiej.
5.	Niemodliński Klub Ekologiczny w Niemodlinie	Ochrona praw mieszkańców do życia zgodnie z konstytucyjną zasadą zrównoważonego rozwoju, ochrona zdrowia, środowiska i przyrody.
6.	Stowarzyszenie Właścicieli Domków Rekreacyjnych w Turawie	Zespołowa realizacja zadań organizacyjnych, technicznych, porządkowych i między sąsiedzkich związanych z eksploatacją i zagospodarowaniem domków rekreacyjnych w Turawie.
7.	Stowarzyszenie Poszkodowanych przez Nadzór Budowlany w Polskiej Nowej Wsi	Przeciwdziałanie korupcji i łamaniu praw obywateli Rzeczypospolitej Polskiej przez urzędników państwowych, popularyzacja Prawa Budowlanego.
8.	Stowarzyszenie „Życie dla Życia” w Dąbrowie	Promowanie udziału organizacji pozarządowych w budowie społeczeństwa obywatelskiego, współpraca ze środowiskiem medycznym oraz mediami w celu informowania społeczeństwa o problemie sepsy oraz innych przewlekłe chorych.
9.	Stowarzyszenie Ekologiczne w Niemodlinie	Podejmowanie inicjatyw w celu zrównoważonego rozwoju środowiska, polegającego na integracji ładu ekologicznego, gospodarczego, społecznego i przestrzennego.
10.	Stowarzyszenie Ekologiczne „OBWODNICA” w Niemodlinie	Podejmowanie inicjatyw w celu zrównoważonego rozwoju środowiska, polegającego na integracji ładu ekologicznego, gospodarczego, społecznego i przestrzennego.
11.	Stowarzyszenie ”NIE NA POŁUDNIE” w m. Sady	Skupienie wszystkich mieszkańców do oprostowania i nie dopuszczenia do budowy obwodnicy Niemodlina wariant III i IV.
12.	Związek Hodowców psów i kotów w Kup	Zrzeszenie hodowców i miłośników hodowli.
13.	Stowarzyszenie Przyjaciół kotów i psów rasowych w Tułowicach	Działanie na rzecz humanitarnego traktowania zwierząt, przeciwdziałanie wszelkim formom stosowania okrucieństwa wobec zwierząt.
14.	Tułowickie Towarzystwo Historyczne w Tułowicach Małych	Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy historycznej.

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Opolu.

Na wysoki potencjał i liczbę stowarzyszeń zasadniczy wpływ ma działalność ochotniczych straży pożarnych, który tradycja funkcjonowania i angażowania się w sprawy społeczne na terenie powiatu opolskiego ma bogatą tradycję oraz aktywność stowarzyszeniową kół mniejszości niemieckiej. Na terenie powiatu opolskiego zarejestrowanych jest 86 ochotniczych straży pożarnych oraz 82 kół mniejszości niemieckiej.

WSPÓLPRACA ZAGRANICZNA

Kolejnym obszarem aktywności społecznej jest współpraca zagraniczna, która ma ogromne znaczenie dla lokalnych społeczności, daje to również możliwość analizowania i porównania systemów świadczenia usług lokalnych m.in. w zakresie ochrony środowiska, oświaty oraz pomocy socjalnej. W powiecie opolskim duże zainteresowanie czynnym prowadzeniem współpracy zagranicznej wykazują szkoły. Do bardzo popularnych należy wymiana uczniów między zaprzyjaźnionymi regionami. Dają one dzieciom i młodzieży szansę poszerzenia horyzontów, zrozumienia innego sposobu myślenia i życia. To również doskonała okazja do nawiązania bezpośrednich, bliskich kontaktów, które często przeradzają się w przyjaźnie. Katalizatorem procesu integracji są wymiany kulturalne i sportowe. Dzięki nim poszerza się wiedza o środowisku kulturowym, w którym żyją mieszkańcy partnerskich powiatów, możliwa jest także zdrowa rywalizacja sportowa. W ramach tych wymian organizowane są wyjazdy zespołów muzycznych, grup folklorystycznych i teatralnych oraz zespołów sportowych. Ideą przyświecającą nawiązywaniu współpracy międzynarodowej w powiecie opolskim jest ustawiczne rozciąganie jej i przetrwanie na samorządy gminne, a w konsekwencji na kontakty międzyludzkie.

Powiat Opolski prowadzi sformalizowaną współpracę z następującymi partnerami zagranicznymi:

1. Powiat Saalfeld – Rudolstadt (Niemcy);
2. Powiat Rhein – Pfalz (Niemcy);
3. Powiat Peine (Niemcy);
4. Powiat Dolina (Ukraina).

POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z dostępnymi danymi statystycznymi w powiecie opolskim 8 192 osób korzysta ze świadczeń pomocy społecznej, co stanowi 6,14% ludności. Najmniejszy procent osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje w gminach Komprachcice, Prószków i Turawa, największy w gminach Niemodlin i Ozimek.

W Powiecie Opolskim zadania z pomocy społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu oraz Domy Pomocy Społecznej. W perspektywie niekorzystnych zjawisk demograficznych i procesów starzenia się społeczeństwa konieczne jest wzmocnienie potencjału tych instytucji oraz tworzenie nowej bazy.

Tabela 19. Domy pomocy społecznej w powiecie opolskim.

Lp.	Dom Pomocy Społecznej	Liczba miejsc	Liczba zatrudnionych
1.	DPS w Czarnowasach prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Św. Jadwigi	120 miejsc	74 osoby
2.	DPS w Dobrzenu Wielkim prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Pielęgniarek 3 Reguły Św. Franciszka	55 miejsc	40 osób
3.	DPS w Prószkowie	216 miejsca	144 osób

Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Opolu.

W powiecie opolskim działa 12 Stacji Opieki Caritas, których podstawowym celem działania jest wydłużenie do maksimum pobytu pacjenta w domu. Wspecjalizowany personel sprawuje także opiekę paliatywną nad osobami w terminalnym okresie choroby, w razie konieczności organizuje także opiekę socjalną. Stacje współpracują z placówkami służby zdrowia, pomocy społecznej oraz parafiami.

5. GOSPODARKA I RYNEK PRACY

Zgodnie z danymi statystycznymi na terenie powiatu opolskiego pod koniec roku 2013 zarejestrowanych było 11 844 podmiotów gospodarczych, w tym 80,63% to osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą. W 97% podmioty gospodarcze reprezentują sektor prywatny i należą do właścicieli krajowych. W ostatnich latach liczba podmiotów gospodarczych rośnie, wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 10 000 mieszkańców wynosi dla Powiatu Opolskiego 841 i jest niższy od średniej wojewódzkiej o 15 %. Średnia wojewódzka wynosi 996. Powiat Opolski zajmuje trzecie miejsce pod względem liczby podmiotów gospodarczych po mieście Opolu i powiecie nyskim.

W porównaniu z rokiem 2007 wskaźnik przedsiębiorczości na terenie powiatu opolskiego wzrósł o 12%. Obszary o największym wskaźniku przedsiębiorczości to gmina Komprachcice oraz obszar miejski gminy Niemodlin i Prószków. Obszary o najmniejszym wskaźniku przedsiębiorczości to gmina Murów oraz obszar wiejski gminy Ozimek. Wskaźnik przedsiębiorczości nie odzwierciedla potencjału ekonomicznego firm. Pod względem struktury wielkościowej przedsiębiorstw dominują mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 osób. Największa dynamika zmian następuje w tej grupie i przekłada się w istotny sposób na rynek pracy, przede wszystkim na spadek lub wzrost liczby osób bezrobotnych. Często prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej ma istotny wpływ na funkcjonowanie na rynku pracy. W roku 2013 na terenie powiatu opolskiego powstało więcej podmiotów gospodarczych, niż wyrejestrowano.

Tabela 20. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sektorów własnościowych.

Wyszczególnienie	J. m.	2007	2011	2012	2013
Ogółem					
ogółem	jed.gosp.	10 537	11 382	11 537	11 844
Sektor publiczny					
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	377	340	344	348
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	236	228	229	228
przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	0	0	0	0
spółki handlowe	jed.gosp.	9	8	10	9
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	0	0	0	0
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	0	0	0	0
Sektor prywatny					
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	10 160	11 042	11 193	11 496
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	8 581	9 228	9 306	9 551
spółki handlowe	jed.gosp.	448	540	567	607
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	169	177	177	179
spółdzielnie	jed.gosp.	43	42	41	41
fundacje	jed.gosp.	5	12	13	13
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	221	282	296	300

Źródło: GUS BDL.

Tabela 21. Struktura wielkościowa przedsiębiorstw na terenie powiatu opolskiego w procentach.

Jednostka terytorialna	0-9 osób	10-49 osób	50-i więcej osób
Polska	95,58%	3,57%	0,85%
Województwo Opolskie	95,83%	3,39%	0,78%
Powiat opolski	95,94%	3,47%	0,59%

Źródło: GUS BDL.

Tabela 22. Podmioty nowo zarejestrowane na terenie powiatu opolskiego w roku 2013 w porównaniu z rokiem 2007.

Liczba zatrudnionych	Rok 2007	Rok 2013
0-9	10 064	11 364
10-49	406	412
50-249	63	64
250-999	1	3
1000 – i więcej	3	1
Ogółem	10 537	11 844

Źródło: GUS BDL.

Tabela 23. Podmioty nowo powstałe na terenie powiatu opolskiego w roku 2013.

Podmioty nowo powstałe	2013
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo:	23
Przemysł i budownictwo:	260
Pozostała działalność:	613
Sektor publiczny:	11
Sektor prywatny:	885
Ogółem:	896

Źródło: GUS BDL.

Tabela 24. Podmioty wyrejestrowane na terenie powiatu opolskiego w roku 2013.

Podmioty nowo powstałe	2013
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo:	18
Przemysł i budownictwo:	217
Pozostała działalność:	410
Sektor publiczny:	2
Sektor prywatny:	643
Ogółem:	645

Źródło: GUS BDL.

Charakterystyczną cechą gospodarki Powiatu jest zróżnicowana struktura branżowa, dominującą pozycję zajmują branże energetyczna, cementowo – wapiennicza, spożywcza, metalowa, przeróbki drewna. W powiecie opolskim znajduje się kilkanaście dużych zakładów przemysłowych, wśród których największym jest Elektrownia Opole S.A. w Brzeziu.

Najważniejsze podmioty gospodarcze, które mają wpływ na rynek pracy to:

KNAUF Bełchatów Sp. z o.o. w Brzeziu,
Warta Glass Jedlice S.A w Ozimku,
Przedsiębiorstwo LABTAR Sp. z o.o. w Tarnowie Opolskim,
Konstrukcje Stalowe KTR Group Sp. z o.o. w Ozimku,
MERCOR S.A. Zakład Produkcyjny w Dobrzenu Wielkim,
ROLNIK Sp. z o.o. w Dańcu,
Zakład Produkcji Odlewniczej DOLMET s.c. Tułowice,
ProLicht Reklama Sp. z o.o. w Ozimku,
FERMSTAL WKS Sp.z .o.o. w Niemodlinie,
COROPLAST Sp. z o.o. Dylaki,
Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych S.A. w Niemodlinie,
Przedsiębiorstwo Surowców Skalnych Bazalt – Gracze Sp. z o.o. w Graczach,
GÓRAŹDŹE Cement w Choruli,
- Kopalnia Margli Kredowych w Folwarku,
Zakład Produkcyjno – Usługowy „JAL” Sp. J. W Kępie,
Zakłady Wapiennicze Lhoist S.A. w Tarnowie Opolskim,
- Silspek Rubber Sp. z o. o. w Dobrzenu Wielkim,
MAIA POLSKA Sp. z o.o. w Niemodlinie,
Vitreterm Murów S.A.,
Huta Małapanew Sp. z o.o. w Ozimku,
Bals Polska Elektrotechnika sp. z o.o. w Łubnianach,

Fabryka Wyrobów Metalowych Kuźnia Osowiec sp. z o.o. w Osowcu,
 Elsteel Poland sp. z o.o. w Ozimku,
 Esteves DWD Polska Sp. z o.o. w Zagwiździu,
 PPHU Ceramika Tułowice s.j. Tułowice,
 ModernHatch Sztuder& Wocka Sp. z o.o. w Magnuszowicach,
 Kaye Aluminium w Tułowicach,
 STORA ENSO Timber Poland sp. z o.o. w Murowie,
 KREON Reklama świetlna w Krasiejowie,
 Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. Antoniów w Ozimku,
 SITA Starol Sp. z o.o., Zakład Recyklingu Odpadów Płynnych w Tarnowie Opolskim,
 Grupa ANIMEX S.A., Oddział Surowcowy w Iławie, Ferma Drobiu w Michałówku,
 Grupa ANIMEX S.A., Oddział Surowcowy w Iławie, Ferma Drobiu w Groźcu,
 Fermy Drobiu Beata i Rajmund Wocka, Ferma Drobiu w Czarnowasach,
 Fermy Drobiu Beata i Rajmund Wocka, Ferma Drobiu w Magnuszowiczkach.

ROLNICTWO

Znaczącą rolę w strukturze gospodarczej powiatu zajmuje rolnictwo, które charakteryzuje duża liczba jednostek zróżnicowanych pod względem wielkości gospodarstw, jak i kierunku oraz poziomu produkcji, co powoduje złożoność i zmienność sytuacji ekonomicznej w gospodarstwach rolnych. Część gospodarstw rolnych cechuje wysoki wskaźnik wydajności i wysoka kultura rolna, ale funkcjonują również gospodarstwa małorolne i nieefektywne gospodarczo. Na terenie powiatu opolskiego pod koniec roku 2013 funkcjonowało 4 566 indywidualnych gospodarstw rolnych (w województwie 44 811). Przeciętna powierzchnia jednego gospodarstwa wynosi 14,8 ha i jest wyższa do średnie wojewódzkiej i krajowej (w województwie 12,25 ha, w kraju 7,9 ha). Pod względem arealu najwięcej gospodarstw znajduje się w grupie od 1 ha do 5 ha – 1 870, co stanowi ok. 40 % ogółu gospodarstw. Taka struktura wskazuje na duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych i potrzebę zwiększania arealu w celu uzyskiwania odpowiednich korzyści ekonomicznych.

W strukturze zasiewów największy udział posiadają niektóre zboża: pszenica ozima, jęczmień jary, kukurydza na ziarno, pszenica jara oraz buraki cukrowe. Rozwinęła się także hodowla bydła, trzody chlewnej oraz uprawy szklarniowe warzyw i kwiatów. W ostatnich latach wzrosła liczba gospodarstw ekologicznych produkujących żywność ekologiczną i agroturystycznych, które łączą działalność rolną z turystyczną.

Tabela 25. Struktura gospodarstw rolnych na terenie powiatu opolskiego w roku 2013.

Lp.	Gospodarstwa rolne	Liczba
1.	do 1 ha włącznie	1046
2.	> 1 ha do < 5 ha	1870
3.	od 5 ha do < 10 ha	633
4.	od 10 ha do < 15 ha	327
5.	15 ha <	690
6.	Ogółem:	4566

Źródło: GUS BDL.

LEŚNICTWO

Powiat opolski charakteryzuje się dużą lesistością terenu 72.796,83 ha, co stanowi 44,6% obszaru. Najwięcej użytków leśnych odnotowuje się w gminach Murów, Popielów, Tułowice, Ozimek, Turawa. Lasy te są dość znacznie zróżnicowane, dominują siedliska borowe, lasy mieszane, występują również siedliska olszowe.

Według danych GUS obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, prawnie chronione, obejmują na terenie powiatu powierzchnię 88 464,7 ha (55,74% powierzchni powiatu). Zdecydowaną większość tych obszarów zajmują obszary chronionego krajobrazu (ponad 68%) i parki krajobrazowe (32%).

Ogólnie na terenie powiatu Opolskiego znajdują się:

- obszary prawnie chronione: 88 464,7 ha
- rezerваты przyrody: 122 ha
- parki krajobrazowe: 28 261,4 ha
- obszary chronionego krajobrazu: 60 004,4 ha
- użytki ekologiczne: 27,7 ha
- stanowiska dokumentacyjne: 0,6 ha
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: 189,5 ha.

W strukturze własnościowej dominują lasy publiczne, które zajmują 96,86% powierzchni. Lasy te zarządzane są przez nadleśnictwa, których zasięg nie pokrywa się z administracyjnymi granicami powiatu opolskiego:

- Nadleśnictwo Opole: gminy Chrzastowice, Dąbrowa, Komprachcice, Niemodlin, Ozimek, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa,
- Nadleśnictwo Prószków: Prószków, Komprachcice, Tułowice,
- Nadleśnictwo Tułowice: Dąbrowa, Niemodlin, Tułowice,
- Nadleśnictwo Brzeg: gmina Popielów: sołectwa - Karłowice, Kolonia Popielowska, Kuźnia, Katowska, Kurznie, Rybna, Stare Kolnie, Stobrawa,
- Nadleśnictwo Kup: Dobrzeń Wielki, Łubniany, Murów, Popielów (pozostałe sołectwa),
- Nadleśnictwo Turawa: Turawa, Murów, Łubniany.

BUDOWNICTWO

Dominującą gałęzią działalności gospodarczej w powiecie opolskim jest budownictwo. Z roku na rok liczba podmiotów gospodarczych zajmujących się usługami budowlanymi rośnie. Najwięcej firm zajmujących się usługami budowlanymi zarejestrowana jest w gminie Dobrzeń Wielki – 248 w roku 2013 (252 w roku 2010). Najmniejsza zaś w gminie Tułowice - 56 w roku 2013 (52 w roku 2009). W przypadku gmin miejsko-wiejskich najwięcej podmiotów związanych z sekcją budownictwo w roku 2013 znajdowało się w gminie Niemodlin – 213 (w roku 2010 było to 218 firm). W podziale na gminy trend wzrostowy utrzymywał się w gminach Chrzastowice i Dobrzeń Wielki. Pozostałe gminy wykazywały wahania w stosunku do lat poprzednich w ilości podmiotów zajmujących się budownictwem.

Tabela 26. Podmioty gospodarki narodowej na terenie powiatu opolskiego zarejestrowane w rejestrze REGON – sekcja Budownictwo w latach 2009-2013.

Jednostka terytorialna	2009	2010	2011	2012	2013
Powiat Opolski	1936	2033	2033	2055	2073
Gminy miejsko-wiejskie					
Niemodlin	197	218	217	217	213
Ozimek	181	188	173	180	191
Prószków	145	149	158	161	151
Gminy wiejskie					
Chrzastowice	96	105	108	111	115
Dąbrowa	181	187	185	183	189
Dobrzeń Wielki	247	252	244	247	248
Komprachcice	176	181	180	184	186
Łubniany	165	176	178	184	183
Murów	72	76	83	83	82
Popielów	137	140	138	145	141
Tarnów Opolski	137	140	142	140	147
Tułowice	52	60	61	54	56
Turawa	150	161	166	166	171

Źródło: GUS BDL.

STAN I STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Stosunek liczby bezrobotnych do osób w wieku produkcyjnym obrazuje wskaźnik natężenia bezrobocia, który na koniec grudnia 2013 r. dla powiatu opolskiego wynosił 6,1 %. Najwyższy wskaźnik natężenia bezrobocia zanotowano w gminach Niemodlin (11,4%) i Popielowie (6,4%).

W filii opolskiego Urzędu Pracy w Niemodlinie, obsługującej mieszkańców gminy Niemodlin i Tułowice, zarejestrowanych było w analizowanym roku 1007 osób bezrobotnych z gminy Niemodlin (w tym 451 zamieszkałych na terenie miasta Niemodlin) oraz 249 osób bezrobotnych z gminy Tułowice. W gminie Popielów zarejestrowanych jest 372 osoby. Najniższy wskaźnik natężenia bezrobocia (4,0%) zanotowano w gminie Prószków, gdzie zarejestrowanych było 256 osób bezrobotnych. Niepokojącym zjawiskiem jest wysoki udział w osobach bezrobotnych kobiet, wskaźnik ten wynosi 52%. Kobiety stanowią większość wśród osób bezrobotnych, pomimo tego, iż charakteryzują się wyższym poziomem wykształcenia. Warto zwrócić również uwagę na wzrost w strukturze bezrobocia osób do 25 roku życia oraz osób do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, co niestety jest zgodne z tendencją krajową i europejską. Natomiast na stałym poziomie utrzymuje się udział w strukturze bezrobotnych osób długotrwale bezrobotnych i osób po 50 roku życia.

Tabela 27. Udział bezrobotnych według płci i wykształcenia.

Rodzaj wykształcenia	Ogółem	Kobiety
gimnazjalne i poniżej	1607	705
zasadnicze zawodowe	1776	785
średnie ogólnokształcące	536	384
policealne i średnie zawodowe	955	599
wyższe	558	38

Źródło: GUS BDL.

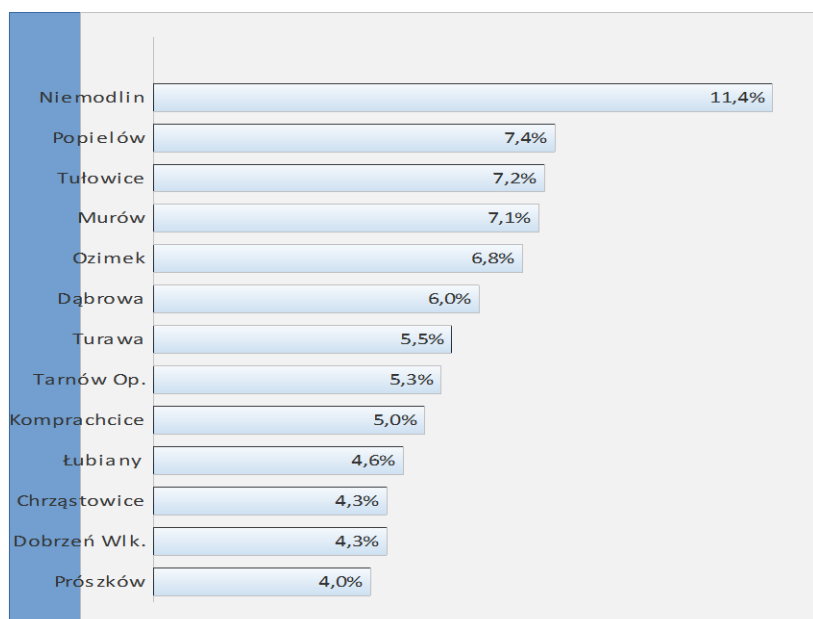
Stopa bezrobocia definiowana jako stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby ludności aktywnej ekonomicznie w powiecie opolskim jest mniejsza od wskaźnika wojewódzkiego, większa natomiast od wskaźnika krajowego. Wskaźnik natężenia bezrobocia obrazuje rysunek nr 8.

Tabela 28. Wskaźnik stopy bezrobocia w powiecie opolskim w roku 2013.

Powiat Opolski	Województwo Opolskie	Polska
14,0	14,2	13,4

Źródło: GUS BDL.

Rysunek 8. Wskaźnik natężenia bezrobocia w powiecie opolskim w roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Tabela 27. Struktura bezrobotnych według gmin. Stan na dzień: 31.12.2011, 31.12.2012 i 31.12.2013 r.

Gmina	Bezrobotni ogółem			Liczba kobiet			Osoby pow. 50 roku życia			Osoby do 25 roku życia			Osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki			
	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	
Chrzastowice	185	200	190	96	106	108	39	52	43	42	57	35	18	23	11	
Dąbrowa	344	389	384	200	219	200	99	95	128	71	73	58	23	26	14	
Dobrzeń Wlk.	362	433	426	227	266	244	75	90	92	86	92	96	32	30	30	
Komprachcice	324	364	372	173	185	188	77	95	116	50	56	64	22	24	21	
Łubniany	210	262	291	123	150	148	50	55	86	55	64	70	18	24	25	
Murów	246	290	258	151	166	141	52	71	63	61	80	70	23	22	24	
Niemodlin	881	928	1007	465	468	510	227	260	327	145	162	151	34	34	34	
Ozimek	810	892	919	418	481	468	185	221	253	156	172	154	42	64	44	
Popielów	327	336	372	165	173	200	92	88	114	66	77	64	17	27	21	
Prószków	212	248	256	101	125	131	59	51	57	44	60	65	17	17	28	
Tarnów Opolski	301	343	338	183	204	203	61	78	79	72	71	77	32	24	24	
Tułowice	226	287	249	111	146	134	72	100	72	39	45	40	9	9	11	
Turawa	287	328	350	147	164	184	79	88	83	77	75	68	27	25	22	
Łącznie powiat opolski	4715	5300	5432	2560	2853	2859	1167	1344	1513	964	1084	1012	314	349	309	
W tym:	miasto Niemodlin	426	436	451	231	211	221	124	125	156	68	68	57	16	15	18
	miasto Ozimek	461	496	489	231	279	246	106	128	138	82	90	74	26	39	13
	miasto Prószków	69	65	80	30	26	39	15	15	14	18	13	18	8	2	10
Opole	4322	4989	4885	2316	2502	2477	1316	1535	1566	565	577	516	238	240	217	
Łącznie PUP Opole	9037	10289	10317	4876	5355	5336	2483	2879	3079	1529	1661	1528	552	589	526	

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu.

6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I TRANSPORT

DROGI I KOMUNIKACJA

Nowoczesna infrastruktura techniczna, a w szczególności drogi są jednym z najważniejszych elementów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania i rozwoju gospodarki. Poprzez rozwój, budowę i modernizację sieci dróg zwiększa się dostępność komunikacyjną na danym obszarze, zarówno do ośrodków gospodarczych, centrów miejskich, a także do terenów o znaczeniu turystycznym.

Głównymi elementami decydującymi o stanie sieci drogowej są:

- natężenie ruchu pojazdów samochodowych i jego przyrost, a w szczególności udział w ruchu pojazdów ciężkich,
- nieprzystosowanie istniejącej nawierzchni drogowej do zwiększonego nacisku i liczby poruszających się pojazdów oraz brak skutecznych metod eliminacji z ruchu pojazdów przekraczających dopuszczalne normy pod względem obciążenia,
- niewystarczające ilości środków finansowych przeznaczanych na utrzymanie oraz rozbudowę sieci drogowej.

Powiat opolski ma bardzo dogodny położenie komunikacyjne, charakteryzujące się dobrą dostępnością do autostrady A4, głównie poprzez węzeł autostradowy „Prądy”. W ostatnich latach postuluje się budowę dodatkowych zjazdów autostradowych: w gminie Prószków, w celu lepszego skomunikowania miasta Opolu z autostradą oraz w Magnuszowicach, w gminie Niemodlin w celu skomunikowania terenów inwestycyjnych oraz usprawnienia połączenia gminy Popielów z autostradą A4.

Przez powiat opolski przebiegają drogi różnej kategorii o zróżnicowanym znaczeniu komunikacyjnym:

- drogi krajowe nr 45, 46, 94;
- drogi wojewódzkie nr 385, 405, 414, 423, 413, 429, 435, 459, 463, 494, 461, 454, 457, 464;
- 560 km dróg powiatowych.

Powiat opolski charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią dróg powiatowych na terenie 13 gmin, która stanowią sieć połączeń pomiędzy powiatami, gminami, miejscowościami, a także pomiędzy drogami krajowymi i wojewódzkimi. Drogi powiatowe wymagają jednak przebudowy i dostosowania do rosnących potrzeb pod względem parametrów technicznych i bezpieczeństwa uczestników ruchu. Przebudowa dróg powinna być prowadzona w zgodności z planami zagospodarowania, tworząc dojazdy do terenów atrakcyjnych pod względem gospodarczych i turystycznym oraz poprawiając parametry dróg. Poprawa stanu dróg i systemów komunikacyjnych prowadzi do wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej oraz poprawy warunków życia w regionie.

Sieć dróg powiatowych na terenie powiatu opolskiego to⁶:

- 560 km dróg zamiejskich w tym 5,9 km dróg o nawierzchni nieulepszonej i 29,6 km dróg o nawierzchni gruntowej;
- 12,5 km dróg miejskich (w miastach Ozimek i Niemodlin);
- 100 szt. obiektów mostowych
- 485 szt. przepustów

6. Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu, Plan wieloletni rozwoju sieci dróg powiatowych w Powiecie Opolskim w latach 2015 – 2021, Opole 2015, s.2.

Głównym celem przebudowy i modernizacji dróg powiatowych w powiecie opolskim jest usprawnienie i rozwój systemu drogowego w celu zapewnienia rozwoju gospodarczego regionu oraz likwidacja miejsc i odcinków dróg stanowiących zagrożenie dla uczestników ruchu drogowego.

Drogi powiatowe w powiecie opolskim wymagają:

- Poprawy dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich i miejskich;
- Dostosowania istniejących dróg do odpowiednich standardów poprzez budowę chodników, kanalizacji deszczowej, poszerzenie jezdni oraz dostosowanie dróg do wzrastających obciążeń i natężenia ruchu;
- Poprawy połączeń wewnątrz powiatowych, a także rozwoju sieci dróg alternatywnych do dróg krajowych i wojewódzkich poprzez ich przebudowę i modernizację;
- Likwidacji barier i uciążliwości występujących na sieci dróg powiatowych;
- Poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego i stanu technicznego dróg oraz standardów robót utrzymaniowych, a przede wszystkim nadrobienia zaległości w przebudowie dróg i obiektów mostowych.

Stan techniczny dróg powiatowych jest niezadowalający, wpływa na obniżanie się przepustowości dróg i ograniczenie masy i wielkości pojazdów poruszających się po nich. Powoduje to utrudnienia komunikacyjne zwłaszcza na obszarach, gdzie notuje się ruch pojazdów o znacznej masie. Konieczne jest dostosowanie dróg do odpowiedniego nacisku na oś, wyrażonego w kiloniutonach. W pierwszej kolejności konieczna jest przebudowa dróg powiatowych stanowiących układ komunikacyjny z drogami wojewódzkimi i krajowymi oraz połączenie ze strefami o szczególnym znaczeniu dla usług publicznych.

Tabela 29. Charakterystyka dróg powiatowych w Powiecie Opolskim.

Administrator drogi	Gminy	Rodzaj nawierzchni	Udział[%]	Długość drogi [km]
Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu	Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wielki, Komprachcice, Łubniany, Murów, Niemodlin, Ozimek, Popielów, Prószków, Tarnów Opolski, Tułowice, Turawa	bitumiczna	92,2	560,1
		betonowa	0,1	
		kostka	0,4	
		tłuczniowa	2,2	
		brukowcowa	0,2	
		gruntowa	4,9	

Źródło: Dane ZDP Opole.

Tabela 30. Wykaz dróg powiatowych w powiecie opolskim.

L.p.	Numer	Przebieg	Całkowita długość drogi [km]
1.	1142 O	Mąkoszyce - Kurznie	1,01
2.	1144 O	Karłowice - Karłowiczki	1,70
3.	1147 O	Śmiechowice - Karłowice	4,45
4.	1148 O	Stare Kolnie - DP 1348 O	3,13
5.	1149 O	Karłowice - Popielów	6,74
6.	1150 O	Popielów - Ładza	9,09
7.	1151 O	Popielów - Wielopole	3,06
8.	1152 O	Stare Kolnie - Rybna	5,40
9.	1153 O	Droga przez wieś Kolonia Popielowska	1,22
10.	1154 O	Kuźnica Katowska - Biedaszka	12,63
11.	1155 O	Popielów - Nowe Siołkowice	2,70
12.	1156 O	Droga przez wieś Kaniów	3,63
13.	1184 O	Stroszowice - Sarny Małe - Gracze - Góra - Rogi	8,86
14.	1190 O	Stobrawa - DP 1348 O	1,25
15.	1324 O	Smardy - Dębiniec	4,27
16.	1330 O	Chudoba - Zagwizdzie	9,51
17.	1333 O	Tuły - DK 45	1,02
18.	1334 O	Dębiniec - Stare Budkowie	3,50
19.	1340 O	Stare Budkowie - Bierdzany	4,76
20.	1344 O	Wołczyn - Murów - DW 454	20,17
21.	1347 O	Radomierowice - Młodnik	1,74
22.	1348 O	Ligota Wołczyńska - Karłowice - DW 457	13,86
23.	1351 O	Murów - Grabczok	2,11
24.	1352 O	Krzywa Góra - Murów	4,71
25.	1353 O	Dąbrówka Dolna - DP1344 O	4,31
26.	1507 O	Magnuszowice - Grodków	7,43
27.	1508 O	Niemodlin - Lewin Brzeski	8,84
28.	1509 O	Magnuszowiczki - Magnuszowice	1,09
29.	1510 O	Niemodlin - Gracze	9,42
30.	1511 O	Rutki - Szydłowiec Śląski	5,41
31.	1512 O	Niemodlin - Gościejowice - Skarbiszowice	9,58
32.	1513 O	Skarbiszowice - Tułowice	2,07
33.	1514 O	droga przez wieś Grabin	1,89
34.	1515 O	Niemodlin - Lipno	3,50

35.	1516 O	Niemodlin - Skarbiszowice	4,83
36.	1517 O	Niemodlin - DP 1538 O	9,00
37.	1519 O	DW 405 - Ligota Tułowicka	1,36
38.	1520 O	droga przez wieś Ligota Tułowicka	0,61
39.	1521 O	droga przez wieś Jakubowice	0,93
40.	1522 O	Łambinowice - Goszczowice - DW 405	3,60
41.	1532 O	Grabín - Łambinowice - Korfantów	1,63
42.	1538 O	Grabín - Krasna Góra - Radoszowice	11,72
43.	1554 O	droga przez wieś Rzędziwojowice	1,73
44.	1702 O	Czarnowąsy - Brynica	9,30
45.	1703 O	Opole - Łubniany	10,85
46.	1704 O	Jelowa - Stare Budkowice	6,30
47.	1705 O	Zawada - Turawa - Zębówice - Szemrowice - Dobrodzień	19,33
48.	1706 O	Ozimek - Kotórz Mały	14,32
49.	1707 O	Czarnowąsy - Opole	2,19
50.	1708 O	Chróstce - DW 454	4,33
51.	1710 O	Droga przez wieś Jelowa	1,25
52.	1711 O	DK 46 - Chrzastowice - DK 46	4,31
53.	1712 O	Ozimek - Przywory	25,36
54.	1713 O	Krasiejów - Krośnica	3,39
55.	1714 O	DK 94 - Dębska Kuźnia (DK 46)	7,09
56.	1716 O	Kąty Opolskie - Zimnice Małe - DW 415	4,13
57.	1717 O	Komprachcice - Jaczowice	18,07
58.	1719 O	Ciepielowice - Przecza	7,46
59.	1720 O	Wawelno - Dąbrowa - Narok	11,73
61.	1721 O	Brynica - Grabczok	6,42
62.	1722 O	Łubniany - Zagwizdzie	10,10
63.	1723 O	Chróstce - Nowe Siołkowice	4,88
64.	1724 O	Chróstce - Babi Las	2,59
65.	1725 O	Chróstce - Dobrzeń Wielki - Masów	12,91
66.	1726 O	Łubniany - Turawa	10,07
67.	1727 O	Łubniany - Kolanowice	3,71
68.	1728 O	Luboszyce - Węgry	4,72
69.	1729 O	Luboszyce - Zawada	3,68
70.	1730 O	Węgry - Kotórz Mały	2,28
71.	1731 O	Turawa - Kotórz Wielki	1,44
72.	1732 O	DW 463 - Biestrzynnik - Dylaki	3,99

73.	1738 O	Grodziec - Zębowice	2,27
74.	1739 O	DW 463 - Mnichus - DK 46	3,72
75.	1740 O	Antoniów - Szczedrzyk	3,10
76.	1741 O	DP 1705 O - Bierdzany	9,55
77.	1742 O	Ozimek - Krasiejów	2,53
78.	1743 O	DK 45 - Kobylno	2,12
79.	1744 O	DK 46 - Krzyżowa Dolina	4,32
80.	1745 O	DP 1706 O - Dębska Kuźnia	5,23
81.	1746 O	Chrzastowice - Daniec	6,55
82.	1747 O	DP 1815 O - Daniec - Dąbrowice	5,65
83.	1748 O	Dębie - Raszowa	5,25
84.	1749 O	Raszowa - Nakło	2,04
85.	1750 O	Tarnów Opolski - Nakło	2,42
86.	1751 O	Chrzastowice - Walidrogi	7,21
87.	1752 O	Lędziny - DK 94	5,48
88.	1754 O	Chmielowice - Prószków	8,27
89.	1755 O	Osiny-Dziekaństwo	1,20
90.	1756 O	Chróścina- Polska Nowa Wieś	4,50
91.	1758 O	Zębowice - Chobie - DK 46	1,27
92.	1759 O	Dąbrowa - Chróścina	3,46
93.	1760 O	Wrzoski - Chróścina	2,06
94.	1761 O	DK 46 - Karczów	1,98
95.	1762 O	Grodziec - Chobie	2,43
96.	1763 O	Opole - Komprachcice	4,43
97.	1764 O	Utrata - Raszowa	2,48
98.	1765 O	Biadacz - Czarnowąsy	3,96
99.	1766 O	Chmielowice - Opole	0,72
100.	1767 O	Tarnów Opolski - Otmice	3,19
101.	1768 O	Kąty Opolskie - DW 423	1,48
102.	1769 O	DW 435 - Siedliska	1,53
103.	1770 O	DK 45 - Osowiec - DK 45	3,45
104.	1771 O	Droga przez miasto Ozimek	1,96
105.	1807 O	Strzelce Opolskie - Krasiejów	4,61
106.	1816 O	Kadłub - Spórok	1,70
107.	1829 O	Kamień Śląski - Kosorowice	2,25
RAZEM:			560,04

Źródło: Dane ZDP Opole.

W ciągu dróg powiatowych znajduje się 100 obiektów mostowych (mostów, wiaduktów),

z tego 97 znajduje się na drogach poza granicami administracyjnymi miast, 3 w granicach administracyjnych miast Ozimek, Niemodlin i Prószków. Łączna długość obiektów mostowych wynosi 1550 mb o powierzchni 13 508 m²⁷ Ze względu na materiał konstrukcyjny - obiekty zostały podzielone na:

- stalowe - 17 szt.
- żelbetowe-52 szt.
- sprężone-5 szt.
- betonowe, kamienne, ceglane-26 szt.

W utrzymaniu Zarządu są również przepusty drogowe w ilości 485 szt.

Tabela 31. Wykaz mostów według numerów ewidencyjnych.

L.p.	Numer	Kilometraż	Długość	Szerokość	Powierzchnia	Szerokość jezdni	Przeszkoda
Droga nr 1149 Karłowice - Popielów							
1.	1	0+202	19,20	9,15	175,68	7,00	rzeka Młynówka
2.	2	0+315	11,20	5,90	66,08	4,50	rzeka Stobrawa
3.	3	0+690	6,10	7,00	42,70	5,00	rów melioracyjny
4.	4	1+211	5,00	9,00	45,00	5,23	rów melioracyjny
5.	5	1+260	9,00	9,60	86,40	7,00	rów melioracyjny
6.	6	1+450	8,70	9,00	78,30	7,00	rzeka Budkowiczanka
7.	7	1+600	9,10	9,00	81,90	7,00	rzeka Spławna
8.	8	2+200	5,10	9,00	45,90	7,00	rów melioracyjny
9.	9	3+220	5,10	9,00	45,90	7,00	rów melioracyjny
10.	10	4+340	18,30	9,00	164,70	7,00	linia kolejowa
11.	11	5+755	8,60	7,00	60,20	5,50	rzeka Fiszerka
Droga nr 1150 Popielów - Ładza							
12.	12	0+686	8,80	6,80	59,84	5,80	rzeka Fiszerka
13.	13	1+517	18,30	12,20	223,26	7,00	linia kolejowa
Droga nr 1151 Popielów - Wielopole							
14.	14	0+661	8,60	7,50	64,50	5,00	rzeka Brynica
15.	15	1+389	5,00	6,00	30,00	6,00	rzeka Młynówka
Droga nr 1152 Stare Kolnie - Rybna							
16.	16	0+380	16,10	9,90	159,39	7,00	rzeka Sitnica
Droga nr 1154 Kuźnica Katowska - Biedaszka							
17.	17	0+298	8,00	7,20	57,60	5,20	rzeka Smolnica
18.	18	1+095	8,00	7,30	58,40	6,00	rów melioracyjny
19.	19	1+234	12,40	7,00	86,80	6,00	rzeka Budkowiczanka
20.	20	7+280	20,40	9,60	195,84	7,00	linia kolejowa
21.	21	7+895	11,20	7,50	84,00	5,00	rzeka Brynica
22.	22	11+060	6,00	8,64	51,84	7,00	rzeka Żydówka
Droga nr 1184 Stroszowice - Rogi							
23.	23	4+946	40,00	10,60	424,00	6,60	autostrada A4
Droga nr 1330 Chudoba - Zagwóździe							
24.	24	19+743	11,10	8,05	89,36	6,15	rzeka Grabica
25.	25	20+275	12,70	8,13	103,25	6,13	rzeka Budkowiczanka
26.	26	21+141	4,70	7,37	34,64	5,00	rów melioracyjny
Droga nr 1340 Stare Budkowice - Bierdzany							
27.	27	0+719	9,70	8,38	81,29	6,24	rzeka Budkowiczanka
28.	28	0+741	10,20	8,20	83,64	6,20	rzeka Budkowiczanka
Droga nr 1344 Wolczyn - Murów - DK 454							

29.	29	11+864	8,60	8,70	74,82	5,05	rzeka Bogacica
30.	30	14+960	5,40	8,22	44,39	5,30	rzeka Grabica
31.	31	19+116	6,70	10,68	71,56	6,05	kanał ulgi
32.	32	19+935	4,60	13,88	63,85	7,05	kanał ulgi
33.	33	19+989	14,50	10,62	153,99	8,00	rzeka Młynówka
34.	34	20+233	9,10	8,46	76,99	5,87	rzeka Budkowiczanka
L.p.	Nr. ewid.	Kilometraż	długość	szerok.	powierzchn.	szerokość jezdni	przeszkoda
Droga nr 1347 Radomierowice - Młodnik							
35.	35	0+728	9,10	8,62	78,44	6,17	rów melioracyjny
36.	36	1+050	12,20	8,66	105,65	6,07	rzeka Bogacica
Droga nr 1 348 Ligota Wołczyńska - Karłowice - DW 457							
37.	37	29+665	42,00	7,40	310,80	6,00	rzeka Stobrawa
Droga nr 1 352 Krzywa Góra - Murów							
38.	38	5+701	10,60	7,00	74,20	6,00	rzeka Budkowiczanka
39.	39	5+796	8,20	7,57	62,07	5,65	rów melioracyjny
40.	40	6+424	5,10	8,35	42,59	5,65	rów melioracyjny
Droga nr 1 353 Dąbrówka Dolna - DP 1344							
41.	41	6+492	6,40	5,60	35,84	4,65	rzeka Bogacica
Droga nr 1 508 Niemodlin - Lewin Brzeski							
42.	42	8+000	66,70	10,00	667,00	7,10	autostrada A4
Droga nr 1 509 Magnuszowice - Magnuszowiczki							
43.	43	0+753	12,00	8,50	102,00	6,00	rzeka Ścinawa Niemodlińska
Droga nr 1 510 Niemodlin - Gracze							
44.	44	4+916	10,60	7,00	74,20	6,00	rzeka Ścinawa Niemodlińska
45.	45	5+030	17,30	7,00	121,10	6,00	rzeka Ścinawa Niemodlińska
Droga nr 1 512 Niemodlin - Gościejowice - Skarbiszowice							
46.	46	0+500	9,87	7,50	74,03	5,50	rzeka Ścinawa Niemodlińska
Droga nr 1 513 Skarbiszowice - Tułowice							
47.	47	1+141	21,20	9,00	190,80	6,00	rzeka Ścinawa Niemodlińska
48.	48	1+310	9,00	9,40	84,60	5,90	rzeka Młynówka
Droga nr 1 519 DW 405 - Ligota Tułowicka							
49.	49	0+802	24,10	10,00	241,00	7,10	rzeka Ścinawa Niemodlińska
Droga nr 1 538 Grabin - Krasna Góra - Radoszowice							
50.	50	5+209	6,50	7,55	49,08	5,30	rów melioracyjny
Droga nr 1 703 Opole - Lubniany							
51.	51	0+225	15,60	7,40	115,44	5,10	rzeka Swornica
52.	52	1+963	9,30	7,00	65,10	5,00	rzeka Imielnica
53.	53	3+665	14,50	7,50	108,75	5,20	kanał ulgi
54.	54	3+841	59,00	9,00	531,00	7,00	rzeka Mała Panew
Droga nr 1 704 Jelowa - Stare Budkowice							
55.	55	5+560	6,10	7,97	48,62	5,16	rzeka Wiśniówka
56.	56	5+960	15,60	9,00	140,40	7,05	rzeka Budkowiczanka
Droga nr 1 705 Zawada - Turawa - Zębowice - Szemrowice							
57.	57	5+594	11,00	8,00	88,00	6,00	rów melioracyjny
58.	58	6+188	48,80	7,00	341,60	5,00	rzeka Mała Panew
59.	59	6+726	20,50	8,50	174,25	6,50	rów odwadniający
Droga nr 1 706 Ozimek - Kotorz Mały							
60.	60	0+950	12,20	8,50	103,70	6,00	rów melioracyjny

Droga nr 1 711 DK 46 - Chrzastowice - DK 46							
61.	61	1+663	15,00	7,95	119,25	6,25	rzeka Swornica
62.	62	2+163	15,00	6,99	104,85	5,25	rzeka Imielnica
Droga nr 1 712 Ozimek - Przywory							
63.	63	0+246	74,70	11,00	821,70	7,00	rzeka Mała Panew
64.	64	1+167	4,10	10,40	42,64	5,20	rów melioracyjny
65.	65	6+119	6,60	9,00	59,40	7,00	rów melioracyjny
66.	66	6+235	11,00	9,50	104,50	7,20	rzeka Cienka
67.	67	6+362	11,80	9,40	110,92	7,10	rzeka Imielnica
68.	68	12+103	7,10	9,40	66,74	7,10	rów melioracyjny
69.	69	12+448	11,00	9,47	104,17	7,17	rzeka Sucha
70.	70	24+532	89,60	12,00	1075,20	8,00	linia kolejowa
Droga nr 1 714 DK 94 - Dębska Kuźnia (DK46)							
71	71	2+200	11,80	9,10	107,38	7,20	rzeka Sucha
72	72	2+602	5,40	8,34	45,04	7,00	śluzka do młyna
73	73	5+305	8,60	8,60	73,96	6,20	rzeka Imielnica
74	74	5+678	10,00	8,40	84,00	7,10	rzeka Ptaszówka
Droga nr 1 717 Komprachcice - Jaczowice							
75	75	12+633	16,00	8,50	136,00	6,00	rzeka Ścinawa Niemodlińska
Droga nr 1 720 Wawelno - Dąbrowa - Narok							
76	76	9+360	5,40	5,85	31,59	4,90	rów melioracyjny
Droga nr 1 721 Brynica - Grabczok							
77	77	0+443	9,00	9,00	81,00	6,00	rzeka Brynica
Droga nr 1 722 Łubniany - Zagwizdzie							
78	78	0+396	8,20	6,60	54,12	5,00	rzeka Brynica
79	79	10+089	8,20	11,40	93,48	7,35	rzeka Budkowiczanka
Droga nr 1 723 Chróścice - Nowe Siolkowice							
80	80	1+566	18,10	11,00	199,10	7,00	linia kolejowa
81	81	4+352	5,30	5,00	26,50	5,00	rzeka Młynówka
82	82	4+622	7,40	7,10	52,54	6,10	rzeka Brynica
Droga nr 1 724 Chróścice - Babi Las							
83	83	1+408	5,50	6,50	35,75	4,40	rzeka Żydówka
Droga nr 1 725 Chróścice - Dobrzeń Wielki - Masów							
84	84	4+209	19,20	6,90	132,48	5,30	linia kolejowa
Droga nr 1 727 Łubniany - Kolanowice							
85	85	3+576	62,90	9,00	566,10	6,00	rzeka Mała Panew
Droga nr 1 740 Antoniów - Szczedrzyk							
86	86	2+422	47,40	6,10	289,14	3,70	rzeka Mała Panew
Droga nr 1 743 DK 45 - Kobyłno							
87	87	1+443	3,70	6,60	24,42	5,90	rzeka Jaźwinka
Droga nr 1 746 Chrzastowice - Daniec							
88	88	1+820	9,00	8,10	72,90	6,50	rzeka Imielnica
Droga nr 1 747 DP 1815 - Daniec - Dąbrowice							
89	90	5+122	12,00	7,00	84,00	6,00	rzeka Sucha
Droga nr 1 751 Chrzastowice - Walidroggi							
90	93	0+597	8,00	7,95	63,60	6,95	rzeka Imielnica
91	94	0+690	10,00	8,35	83,50	7,35	rzeka Swornica
92	95	2+654	5,40	5,20	28,08	5,10	rzeka Sucha
Droga nr 1 754 Chmielowice - Prószków							
93	96	7+574	3,60	9,20	33,12	5,10	rów melioracyjny
Droga nr 1 755 Osiny - Dziekaństwo							

94	97	1+039	10,20	8,00	81,60	6,00	rzeka Prószkówka
Droga nr 1 763 Opole - Komprachcice							
95	98	1+260	7,40	10,10	74,74	6,00	rzeka Młynówka
96	99	1+332	4,20	10,10	42,42	6,00	rzeka Prószkówka
Droga nr 1 770 DK 45 - Osowiec - DK 45							
97	100	1+211	17,50	8,90	155,75	6,00	kanał ulgi
98	101	1+751	50,00	7,40	370,00	5,00	rzeka Mała Panew
Droga nr 1 807 Strzelce Op. - Krasiejów							
99	102	16+750	14,40	6,80	97,92	5,00	rów melioracyjny
100	103	16+922	51,70	7,40	382,58	5,20	rzeka Mała Panew
			1550,37mb		13508,42 mb		

Na podstawie pomiaru ruchu przeprowadzonych w roku 2011 przez Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu stwierdzono, że największe natężenie ruchu występuje na drodze powiatowej 1703 w miejscowości Kępa – 7000 P/dobę oraz na drodze powiatowej 1763 w miejscowości Osiny – 5431 P/dobę, najmniejsze na drodze powiatowej 1512 w miejscowości Grodziec – 328 P/dobę oraz na drodze powiatowej 1751 w miejscowości Walidrogi. Wyniki pomiarów natężenia ruchu obrazuje tabela 32.

Tabela 32. Wyniki pomiarów natężenia ruchu na drogach powiatowych Powiatu opolskiego w roku 2011.

Nr odcinka pomiarowego	Nr drogi powiatowej	Nazwa odcinka drogi	SDR 2011[P/doba]
Nr 81	1703	m. Kępa	6876
Nr 1	1711	m. Chrzastowice	1314
Nr 7	1714	m. Dębska Kuźnia	802
Nr 21	1807	m. Krasiejów	1092
Nr 23	1771	m. Ozimek	1144
Nr 35	1705	m. Zakrzów Turawski	674
Nr 37	1729	m. Zawada	1898
Nr 49	1324	m. Bukowo	377
Nr 61	1147	m. Kurznie	660
Nr 71	1723	m. Chróścice	1438
Nr 76	1763	m. Osiny	5431
Nr 95	1508	m. Magnuszowice	2188
Nr 97	1512	m. Grodziec	328
NR 112	1717	m. Jaczowice	536
Nr 33	1705	m. Turawa	2866
Nr 88	1717	m. Szydłów	837
Nr 4	1751	m. Walidrogi	316
Nr 11	1829	m. Kosorowice	1236
Nr 15	1712	m. Raszowa	917
Nr 22	1742	m. Ozimek	1058
Nr 26	1706	m. Kotórz Wielki	1051
Nr 45	1344	m. Morcinek	814
Nr 75	1770	m. Osowiec	3076
NR 83	1766	m. Chmielowice	698
Nr 100	1184	m. Gracze	1117
Nr 103	1507	m. Radoszowice	920
Nr 113	1522	m. Goszczowice	643
NR 118	1516	m. Sady	463
Nr 123	1340	m. Nowe Budkowice	601

Źródło: Dane ZDP w Opolu.

Diagnoza systemu transportowego przygotowana na potrzeby Aglomeracji Opolskiej, w której skład wchodzi m.in. gminy powiatu opolskiego wskazuje, że analizowany obszar ma korzystny układ sieci transportu drogowego i kolejowego.⁸ Ponadto na podstawie dokumentów programowych gmin z terenu powiatu opolskiego oraz przeprowadzonych wskazano na liczne problemy w tym obszarze oraz na konieczność stałej poprawy dostępności sieci transportowej i kolejowej. W dokumentach programowych postuluje się konieczność podejmowania min. następujących działań w tym obszarze⁹:

1. Budowa i rozbudowa dróg gminnych i transportu rolnego,
2. Przebudowa i poprawa nawierzchni dróg wojewódzkich i powiatowych,
3. Budowa chodników i poprawa bezpieczeństwa pieszych;
4. Budowa oświetlenia ulicznego, w szczególności miejsc niebezpiecznych na drogach;
5. Poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez budowę zatok autobusowych, azyli dla pieszych, barier ograniczających prędkość;
6. Wprowadzenie stref uspokojenia ruchu;
7. Budowa ścieżek i tras rowerowych;
8. Poprawa dostępu komunikacyjnego do terenów inwestycyjnych i miejsc atrakcyjnych turystycznie;
9. Budowa obwodnicy miast i miejscowości min. Niemodlina, Dobrzemia Wielkiego, Prószkowa;
10. Ograniczanie uciążliwości oddziaływania drogi krajowej nr 45,46,94 oraz linii kolejowych.

Znaczącym problemem gmin powiatu opolskiego jest również niedostatecznie rozwinięta zbiorowa komunikacja autobusowa i kolejowa. Z badań przeprowadzonych w ramach Aglomeracji Opolskiej wynika, iż niektóre miejscowości w gminach Powiatu Opolskiego pozbawione są dostępności do komunikacji zbiorowej, co w znaczący sposób ogranicza mobilność mieszkańców, w szczególności w dostępie do edukacji i rynku pracy. Konieczna jest zatem organizacja transportu zbiorowego, wydłużanie istniejących linii lub uruchamianie nowych tras. W kolejnym zaś etapie postuluje się korzystanie z ekologicznych form transportu: pociągu, autobusu lub roweru. Formy te wymagają jednak przygotowania odpowiedniej infrastruktury i nowoczesnych rozwiązań.¹⁰ Konieczne jest również wykorzystanie potencjału i możliwości transportowych Odry.

WODOCIĄGI I KANALIZACJA

Miejscowości gmin powiatu opolskiego są w zdecydowanej większości zwodociągowane, tylko na terenie gmin Dobrzeń Wielki, Niemodlin oraz w Murowie istnieje potrzeba dalszej rozbudowy sieci wodociągowej. W roku 2013 z sieci wodociągowej na terenie powiatu opolskiego korzystało 126 145 mieszkańców, co stanowi 94,69% ogółu. Długość sieci wodociągowej wynosiła 1385,5 km. Siecią kanalizacyjną objętych jest 60 % mieszkańców powiatu – 80312 osób. Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu wynosi około 1010 km. Najmniej rozbudowana jest sieć kanalizacyjna w gminach: Murów i Niemodlin.

8. Studium komunikacyjne Aglomeracji Opolskiej. Diagnoza Systemu Transportowego, oprac. „TRACO” Wierzbicki i Wspólnicy S.J., Opole 2014.

9. Tamże, s. 33-45.

10. Tamże, s. 191 i dalsze por. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Opolskiego, Opole 2014.

Tabela 33. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna gmin w Powiecie Opolskim w roku 2012.

Gmina	Obszar wodociągowany w %	Obszar skanalizowany w %
Chrzastowice	95,3	86,6
Dąbrowa	96,5	56,1
Dobrzeń Wielki	93,6	72,8
Komprachcice	94,4	81,1
Lubniany	94,8	41,0
Murów	87,7	32,0
Niemodlin	97,4	35,4
Ozimek	97,5	55,0
Popielów	94,7	50,5
Prószków	91,4	58,4
Tarnów Opolski	98,4	36,8
Tułowice	95,5	87,1
Turawa	87,1	50,9
Powiat ogółem:	94,2	57,2

Źródło: GUS BDL.

W ostatnich latach gminy w powiecie opolskim, zwłaszcza dzięki środkom unijnym poczyniły szereg inwestycji wodno – kanalizacyjnych, jednak nadal konieczna jest kontynuacja inwestycji w tym zakresie, zwłaszcza na terenach wiejskich. W przypadku braku możliwości podłączenia mieszkańców do zbiorczej sieci kanalizacyjnej konieczne jest wprowadzenie alternatywnego systemu odprowadzania ścieków np. poprzez przydomowe oczyszczalnie ścieków. Konieczna jest również podnoszenie standardów funkcjonujących oczyszczalni ścieków na terenie powiatu opolskiego.

ENERGIA ELEKTRYCZNA

Przez teren Powiatu Opolskiego przebiegają napowietrzne linie energetyczne najwyższych napięć 400, 220 oraz linie sieci dystrybucyjnych wysokich napięć 110 kV. Głównym zadaniem linii 110 kV jest „rozdział” energii elektrycznej, wprowadzonej do tej sieci przez transformacje NN/110 kV w poszczególne rejony województwa oraz jej tranzyt poza jego granice. Odbiorcy z terenu Powiatu zasilani są z Głównych Punktów Zasilania 110 kV znajdujących się na terenie Powiatu. Podstawowym zadaniem GPZ-tów jest zapewnienie dostaw mocy i energii elektrycznej odbiorcom komunalno-bytowym i drobnym odbiorcom przemysłowym. Funkcja ta jest realizowana poprzez zasilaną z poszczególnych GPZ-tów sieć średniego, a następnie niskiego napięcia. Dostarczona energia w formie SN 15kV jest przetwarzana przez stacje transformatorowe 15/0,4kV na niskie napięcia i w takiej formie przekazywana do odbiorców. Zasadnicze znaczenie w systemie przesyłu energii elektrycznej ma stacja Dobrzeń, która zasila sieci 110 kV. W gminie Turawa, na rzece Mała Panew funkcjonuje mała elektrownia wodna Osowiec Śląski-Węgry o mocy 960 kW.

ENERGIA CIEPLNA

Na terenie Powiatu sieć przesyłowa energii cieplnej występuje jedynie w Ozimku (gmina Ozimek) oraz w niektórych miejscowościach usytuowanych wokół elektrowni Elektrownia Opole S.A. w Brzeziu k/Opola (gmina Dobrzeń Wielki). Na terenie pozostałych gmin nie ma zorganizowanego systemu ciepłowniczego, z wyjątkiem lokalnych kotłowni, obsługujących szkoły,

biura i podobne obiekty użyteczności publicznej. W strukturze zużycia paliw na terenie Powiatu na cele grzewcze dominuje spalanie węgla kamiennego (ok. 74 %), na drugim miejscu wykorzystywany jest gaz ziemny (ok. 21%), na pozostałe paliwa przypada niewielki procent. Ogrzewanie elektryczne stosowane jest sporadycznie ze względu na wysokie koszty eksploatacyjne. W kolejnych latach zadaniem priorytetowym jest likwidacja i ograniczanie niskiej emisji poprzez wykorzystanie energii odnawialnej oraz wprowadzanie ekologicznych źródeł ciepła. Konieczne jest również prowadzenie inwestycji termomodernizacyjnych, zwłaszcza obiektów publicznych w celu uzyskania oszczędności energii cieplnej.

Teren powiatu opolskiego zasilany jest gazem ziemnym wysokometanowym GZ-50 gazociągami wysokiego ciśnienia ze strony województwa śląskiego oraz dolnośląskiego. Z gazociągów wysokiego ciśnienia gaz ziemny, poprzez odgałęzienia do stacji redukcyjno-pomiarowych I o jest rozprowadzony siecią gazową średniego ciśnienia oraz poprzez SRP II siecią niskiego ciśnienia. W gaz ziemny, poprzez instalację przewodową, zaopatrywani są odbiorcy w 9 gminach Powiatu, poniżej w tabeli scharakteryzowano stopień gazyfikacji gmin Powiatu Opolskiego.

Tabela 34. Liczba gospodarstw odbierających gaz ziemny w roku 2013 w powiecie opolskim.

Gmina	Liczba gospodarstw
Chrzastowice	0
Dąbrowa	38
Dobrzeń Wielki	250
Komprachcice	229
Łubniany	164
Murów	0
Niemodlin	1810
Ozimek	1752
Popielów	0
Prószków	0
Tarnów Opolski	124
Tułowice	870
Turawa	122
Powiat Opolski	5359

Źródło: GUS BDL.

INTERNET

Mieszkańcy powiatu mają zapewniony dostęp do Internetu. Poziom dostępności do usług internetowych jest dobry na terenie miast. Problem w dostępie do Internetu występuje na obszarach wiejskich i spowodowany jest niedostatkami infrastruktury na etapie „ostatniej mili”. Problemem jest również wysoka cena usług informatycznych. Konieczny jest rozwój szerokopasmowego Internetu, szczególnie na obszarach zagrożonych wykluczeniem cyfrowym.

7. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Stan infrastruktury społecznej zasadniczo wpływa na jakość i poziom życia mieszkańców. Z przeprowadzonych badań i analiz wynika, że poziom dostępności do bazy społecznej w powiecie opolskim jest bardzo dobry, konieczne jest natomiast stałe podnoszenie standardów dostępnej infrastruktury, a zwłaszcza wprowadzanie nowoczesnych technologii i rozwiązań technicznych.

Analiza porównawcza wskaźników zasobów mieszkaniowych wskazuje, iż przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosi 99,2 m² i jest wyższa od wskaźnika, charakterystycznego dla województwa opolskiego, który wynosi 80,1 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na jedną osobę wynosi 30,8 m² i jest większa od wskaźnika wojewódzkiego, który wynosi 27,8 m². Na 1000 mieszkańców w powiecie opolskim przypada 310,5 mieszkań. W powiecie opolskim konieczne jest rozwijanie budownictwa społecznego oraz mieszkań komunalnych i socjalnych.

Tabela 35. Zasoby mieszkaniowe w powiecie opolskim w 2012 i 2013 roku.

Gmina	Mieszkania		Budynki	
	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2012	Rok 2013
Chrzastowice	1988	2014	1928	1954
Dąbrowa	2929	2965	2470	2505
Dobrzeń Wielki	4596	4652	3729	3779
Komprachcice	3294	3326	3031	3056
Łubniany	2995	3038	2773	2812
Murów	1903	1907	1485	1489
Niemodlin	4437	4463	2331	2353
Ozimek	6310	6333	3292	3314
Popielów	2502	2511	2311	2320
Prószków	2732	2757	2455	2479
Tarnów Opolski	2571	2757	2286	2295
Tułowice	1695	1702	804	808
Turawa	2903	2929	2531	2531
Powiat opolski	41 035	41 361	31 426	31720

Źródło: GUS BDL₂

Tabela 36. Mieszkania oddane do użytkowania w powiecie opolskim w roku 2012 i 2013.

Gmina	Mieszkania ogółem		W tym budynkach	
	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2012	Rok 2013
Chrzastowice	29	28	28	28
Dąbrowa	36	42	36	41
Dobrzeń Wielki	90	61	66	61
Komprachcice	48	38	47	33
Łubniany	51	49	45	46
Murów	3	4	3	4
Niemodlin	31	28	31	9
Ozimek	29	26	29	26
Popielów	5	10	5	10
Prószków	25	29	25	29
Tarnów Opolski	16	16	16	16
Tułowice	9	7	9	7
Turawa	33	27	33	26
Powiat opolski	405	365	373	355

Źródło: GUS BDL.

Powiat opolski charakteryzuje się również wysokimi wskaźnikami dostępu mieszkańców do bibliotek, domów kultury oraz klubów i świetlic.

Tabela 37. Instytucje kultury w Powiecie Opolskim w roku 2013.

Gmina	Biblioteki i filie	Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice
Chrzastowice	3	-
Dąbrowa	4	1
Dobrzeń Wielki	4	1
Komprachcice	2	1
Łubniany	4	1
Murów	3	-
Niemodlin	4	1
Ozimek	6	1
Popielów	4	2
Prószków	4	1
Tarnów Opolski	4	7
Tułowice	2	1
Turawa	4	1

Źródło: GUS BDL.

W ostatnich latach poprawił się również dostęp do infrastruktury sportu i rekreacji, co znacznie wpływa na możliwość rozwoju tej dziedziny życia społecznego. Jednak stan tych obiektów jest zróżnicowany, w zależności od daty oddania do użytkowania. Większość obiektów wymaga modernizacji i przystosowania do wymogów poszczególnych związków sportowych, bezpieczeństwa i obowiązujących przepisów. Największą liczbą miejsc posiadają stadiony w Ozimku, Dobrzenu Wielkim, Chróścicach, Graczach i Niemodlinie. Hale widowiskowo – sportowe znajdują się min. Dobrzenu Wielkim, Tułowicach, Niemodlinie i Komprachcicach. Kryta pływalnia znajduje się przy Zespole Szkół w Tułowicach. W ramach rządowego programu ORLIK 2012 wybudowano szereg ogólnodostępnych, bezpłatnych kompleksów boisk sportowych wraz z szatniami i zapleczem socjalnym. Założeniem Programu jest udostępnienie dzieciom i młodzieży nowoczesnej infrastruktury sportowej w celu aktywnego uprawiania sportu. Kompleksy sportowe wybudowano min. w Chróście Opolskiej, Dębskiej Kuźni, Dobrzenu Wielkim, Niemodlinie, Ozimku, Polskiej Nowej Wsi, Popielowie, Prószkowie, Tarnowie Opolskim, Tułowicach. Na terenie powiatu opolskiego znajdują się kompleksy kortów tenisowych zarówno halowych jak i otwartych. Zlokalizowane są min. w miejscowości Zawada, Chrzastowice i Komprachcice. W miejscowościach budowane są bezpieczne, otwarte place zabaw i siłownie zewnętrzne. W związku z promowaniem zdrowego stylu życia konieczne jest stałe unowocześnianie i rozwijanie bazy sportowo – rekreacyjnej.

OCHRONA ZDROWIA

Szereg jednostek i instytucji, w tym również w zakresie ochrony zdrowia obsługujących Powiat Opolski ma siedzibę w mieście Opolu. Na terenie powiatu funkcjonują dwa szpitale oraz 41 zakładów opieki zdrowotnej. Z przeprowadzonych badań wynika, iż na terenie gmin utrudniony jest dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej oraz do aptek i punktów aptecznych. Na terenie powiatu znajdują się dwa zakłady opiekuńczo-lecznicze: w Ozimku i Niemodlinie oraz jedno hospicjum w Starych Siolkowicach. W związku z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, w szczególności procesem starzenia się społeczeństwa konieczny jest rozwój infrastruktury ochrony zdrowia, zwłaszcza jej unowocześnienie i likwidowanie barier dostępu i upowszechnianie usług medycznych. Ponadto konieczne jest likwidowanie barier zagrażających osobom niepełnosprawnym oraz wyrównywanie szans tej grupy społecznej dostępu do życia publicznego, zwłaszcza do edukacji i rynku pracy. Z przeprowadzonych badań wynika 69% obiektów nie spełnia obowiązujących przepisów dostawiania obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, 91% nie jest przystosowana dla opiekunów z małymi dziećmi. Załedwie 30,5% obiektów ma dodatkowo przynajmniej jedną toaletę dla osób niepełnosprawnych. Najlepiej przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych są obiekty sportowe, najmniej biblioteki, urzędy i obiekty kulturalne.¹¹

Zjawisko depopulacji oznacza wyludnianie się powiatu oraz problemy wynikające ze starzeniem się społeczeństwa, który wymusza na samorządach działania związane z tym procesem takie, jak opieka długoterminowa nad osobami chorymi i starszymi, planowanie polityki senioralnej, zwiększanie nakładów na opiekę socjalną i zdrowotną.

11. Raport „Dostosowanie obiektów użyteczności publicznej w miastach wojewódzkich dla potrzeb planowania uniwersalnego”, Warszawa 2014.

Tabela 38. Szpitale na terenie powiatu opolskiego.

Lp.	Nazwa	Oddziały szpitalne – liczba łóżek	Personel
1.	EuroMediCare Instytut Medyczny S.A. Filia Szpital Św. Rocha w Ozimku	Wewnętrzny – 21 Chirurgia – 18 Pediatria – 10 Rehabilitacja – 12 Rehabilit. Neurolog. – 23 ZOL dla dorosłych – 37 ZOL dla dzieci – 9 Hospicjum stacjon. dla dzieci – 11 Izba przyjęć – 1 <u>RAZEM – 142 łóżka</u>	Lekarze – 15 w tym: interniści – 3 chirurdzy – 5 pediatra – 2 anestezjolog – 1 rehabilitanci – 11 pielęgniarki – 48 położne – 7 inny personel med. – 5 <u>RAZEM – 86</u>
2.	Samodzielny Publiczny Zespół Szpitali Pulmonologiczno-Reumatologicznych z siedzibą w Kup	Wewnętrzny – 36 Reumatologii – 30 Chorób płuc – 54 Chorób płuc dla dzieci – 20 Geriatryczny – 36 Rehabilitacji Neurologicznej – 15 <u>RAZEM – 191 łóżek</u>	Lekarze – 19 pielęgniarki – 73 pozostały personel – 14 <u>RAZEM – 106</u>

Źródło: Starostwo Powiatowe w Opolu.

Tabela 39. Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne w powiecie opolskim.

Rok	Apteki	Punkty apteczne	Liczba ludności na jedną aptekę i punkt apteczny
2010	26	8	5120
2011	31	9	4297
2012	32	8	4165
2013	31	10	4297

Źródło: GUS BDL.

Tabela 40. Zakłady Opiekuńczo – Lecznicze i hospicja.

Lp.	Nazwa zakładu	Adres
1	Centrum Opieki Paliatywnej w Starych Siołkowicach	ul. Piastowska 26, 46-083 Stare Siołkowice
2	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Ozimku	EuroMediCare Instytut Medyczny S.A. Filia Szpital Św. Rocha w Ozimku ul. Częstochowska 31
3	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Niemodlinie	Samorządowy Zakład Opieki Zdrowotnej ul. Zamkowa 4, 49-100 Niemodlin

Źródło: Starostwo Powiatowe w Opolu.

ZABYTKI, DO KTÓRYCH POWIAT OPOLSKI POSIADA TYTUŁ PRAWNY

Dziedzictwo kulturowe to jeden z najważniejszych czynników życia i działalności człowieka, stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń. Oznacza zarówno wartość materialną jak i niematerialną, przekazaną przez poprzednie pokolenia i określa naszą kulturę. Bogactwo i różnorodność dziedzictwa kultury powiatu opolskiego może przyczynić się do rozwoju społeczno – gospodarczego, zwłaszcza do rozwoju turystyki i kultury, a tym samym odgrywać zasadniczy wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców diagnozowanego obszaru. Na krajobraz kulturowy składają się elementy przyrody oraz wytwory i osiągnięcia cywilizacyjne człowieka. Są to pojedyncze obiekty i zespoły budowli, dzieła sztuki, elementy zagospodarowania przestrzeni, krajobraz miejski i wiejski, obszary kształtujące świadomość i tożsamość regionalną mieszkańców.

Powiat opolski ze względu na położenie geograficzne jest miejscem przeplatania się różnorodnych kultur i tradycji. Ślady przenikania się kultur, zwłaszcza polskiej i niemieckiej, znajdziemy w architekturze, rzemiośle, obrzędach i folklorze. Do dzisiaj przetrwało wiele skarbów kultury materialnej ukazujących zmienne losy i skomplikowane układy polityczne tego regionu, to m.in. zamki, pałace, świątynie, a kapliczki, krzyże przydrożne, budowle użyteczności publicznej, układy przestrzenne miast i wsi, zabytki techniczne, nekropolie, parki dworskie i arboreta. Różnorodność kulturowa jest cechą charakterystyczną powiatu opolskiego i świadczy o jego atrakcyjności i bogactwie kulturowym. Pomimo ponoszenia znacznych nakładów finansowych konieczne jest prowadzenie dalszych renowacji, rewitalizacji i prac konserwatorskich, w celu zachowanie obiektów w odpowiednim stanie materialnym. Takie działania powinny być również prowadzone w obiektach zabytkowych, do których Powiat Opolski posiada tytuł prawny.

Zespół pałacowo-parkowy – Dom Pomocy Społecznej w Prószkowie

Budowę zamku podjęto w roku 1563 z inicjatywy ówczesnego właściciela Prószkowa Jerzego Prószkowskiego, podskarbiego, radcy cesarza Rudolfa II. Pałac wzniesiono na planie prostokąta z wewnętrznym arkadowym dziedzińcem. Całość otoczono fosą o skarpach licowanych cegłą. Elewację rezydencji pokryto dekoracją sgraffitową zrealizowaną przez włoskich artystów. W roku 1613 zamek rozbudowano: powstała w nim między innymi biblioteka, sala koncertowa i teatralna. Podczas wojny trzydziestoletniej, w roku 1644 zamek został spalony i ograbiony przez wojska szwedzkie pod dowództwem feldmarszałka Lenerta Torstenssona. W latach 1676-1677 zamek został odbudowany z inicjatywy Jerzego Krzysztofa II Prószkowskiego. Pracami kierował włoski architekt Jan Seregno. Elewacje zamkowe otrzymały nowy, barokowy wystrój. Zamurowane zostały krużganki dziedzińca, skrzydło frontowe nadbudowano dwoma wieżami. Na wschód i południe od zamku, częściowo na dawnych fortyfikacjach, znajduje się park o charakterze krajobrazowym. Został założony na przełomie XVIII i XIX wieku. W roku 1769, po śmierci ostatniego z rodu prószkowskich – Leopolda, zamek przeszedł w ręce księcia Maksymiliana von Dietrichsteina. W roku 1783 rezydencję kupił król pruski Fryderyk II. W latach 1845-1847 wnętrza częściowo przebudowano w związku z adaptacją zamku na Akademię Rolniczą. W 1934 roku przeprowadzono gruntowny remont elewacji zamkowych, co wiązało się z częściowym odsłonięciem renesansowych dekoracji sgraffitowych. W trakcie tych prac spora część tych dekoracji uległa jednak zniszczeniu, w ich miejscu wykonano nowe, w swobodny sposób nawiązujące do pierwowzoru. Na parterze elewacji pd. Odsłonięto ponadto renesansowe obramienia okienne. W latach 1980-1981 prace konserwatorskie przy sgraffitach prowadził zespół konserwatorów krakowskich kierowany przez Jana Radłowicza. W zakresie prac znalazły się między innymi: czyszczenie i częściowa rekonstrukcja. Zamek w Prószkowie uniknął losu wielu śląskich rezydencji, które po 1945 ograbione popadły w ruinę. Stało się tak, dlatego, że od blisko dwóch stuleci pełni on funkcję obiektu użyteczności publicznej. Niemal w pełni czytelna jest koncepcja pierwotnego złożenia, a do naszych czasów obiekt przetrwał w formie, jaką nadano mu w wyniku barokowej przebudowy. Dziewiętnasto i dwudziestowieczne remonty wprowadziły

niewiele zmian w wyglądzie zewnętrznym zabytku, gdy koncentrowały się głównie na dostosowaniu wnętrza do nowych funkcji. W roku 2010 zamek doczekał się gruntownej renowacji. Inwestycja obejmowała wykonanie prac modernizacyjnych i konserwacyjnych, przeprowadzono również prace budowlane w pozostałej części elewacji zewnętrznej i wewnętrznej (dziedziniec) budynku. Wykonano także prace instalacyjne iluminacji obiektu. Szeroki zakres przeprowadzonych prac był możliwy dzięki otrzymanemu dofinansowaniu w ramach Działania 5.3 „Rozwój kultury oraz ochrona dziedzictwa kulturowego” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013, które pokryło 85% wydatków kwalifikowanych. W planach na najbliższe lata konieczna jest renowacja dwóch wież zamku. Stan obiektu pałacowo-parkowego określa się jako dobry.

Zespół pałacowo-parkowy – Zespół Szkół w Tułowicach

Pałac przebudowano w 1879 r. przez hrabiego Fryderyka Frankenberg - Ludwigsdorf według projektu wrocławskiego architekta Carla Ludeckiego. Pochodzący z 1871 r. Projekt reprezentacyjnego wystroju klatki schodowej odtwarzał zwycięstwo Niemiec w wojnie francusko - pruskiej. Pałac charakteryzuje się bogatym wystrojem architektonicznym, zbudowany jest na planie litery U zawartej na środku głównego skrzydła. Pałac otoczony jest zabytkowym parkiem (wpisanym do Rejestru Zabytków Dóbr Kultury), a w nim rzadko spotykane okazy drzew m. in. cyprysnik błotny liczący 160 lat. W pobliżu dawny młyn wodny, czworaki, stajnia, cmentarz dla psów. Obecnie na terenie pałacu znajduje się internat Zespołu Szkół. W roku 2010 wykonano remont dachu na Zamku w Tułowicach. W ramach inwestycji zrealizowano następujące prace:

- remont elementów drewnianej wierzby dachowej,
- wymianę pokrycia z blachy na pokrycie z łupka naturalnego i z blachy tytanowocynkowej,
- wymiana instalacji odgromowej,
- uzupełnienie ubytków w gzymsach,
- wymianę rynien.

Wykonanie prac było możliwe dzięki otrzymanemu dofinansowaniu w ramach Działania 5.3 „Rozwój kultury oraz ochrona dziedzictwa kulturowego” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013, które pokryło 85% wydatków kwalifikowanych. Obecny stan zabytku określa się jako dobry. W przyszłych latach planowane są prace związane z odnowieniem elewacji zewnętrznej pałacu, odtworzeniem bramy wjazdowej wraz z całym ogrodzeniem zespołu pałacowo-parkowego, renowacją głównej klatki schodowej pałacu, zabytkowych sal (herbowa i ozdobiona głowami psów tzw. pieskowa) oraz zabytkowych kominków.

Zespół Szkół im. Józefa Warszawicza Prószkowie – Park Arboretum

Początki założeń parkowych w Prószkowie sięgają czasów rozpoczęcia budowy Królewskiego Instytutu Pomologicznego, który uroczyście oddano do użytku w 1868 r. Zadaniem Instytutu było kształcenie ogrodników i sadowników. Na terenie nowo powstałego parku najprawdopodobniej rosły już drzewa, gdy część z nich jest znacznie starsza od Pomologii, m.in. okazałe dęby szypułkowe. Sadzone drzewa i krzewy pochodziły z wielu szkółek europejskich i należały do roślin z różnych stref klimatycznych. Pochodziły m.in. z całej Europy, Bliskiego Wschodu, Chin, Indii, Ameryki Północnej, Ameryki Południowej, Afryki. Do 1895 r. w prószkowskim parku wsadzono 900 gatunków drzew i krzewów, a ogólna liczba ich odmian sięgała wtedy kilku tysięcy. Na potrzeby Królewskiego Instytutu Pomologicznego wybudowano na północ od wsi budynki dydaktyczne, założono ogrody, szklarnie i szkółki drzew owocowych. Naukę w Królewskim Instytucie Pomologicznym rozpoczęło 8 kursantów. Pierwszym dyrektorem Instytutu został Gustaw Stoll, gdy zmarł w 1897 roku, park przy Instytucie nazwany został jego imieniem. Uczniowie pochodzili z terenów Śląska, Poznania, Hanoweru, Schlezwigu - Holsztyna, a później

znaleźli się także uczniowie z Rosji, Polski, Austrii i Szwecji, a nawet z USA. Kształcenie w szkole trwało dwa lata, a wykładowcami byli nauczyciele akademicy. Oprócz botaniki, chemii, mineralogii, sadownictwa, matematyki, księgowości w Instytucie wykładano również pszczelarstwo, prowadzono kursy hodowli jedwabników, działała stacja meteorologiczna, zoologiczna, botaniczna. Od roku 1934 w szklarniach Instytutu odbywały się coroczne wystawy chryzantem. Stan aktualny parku jest zadowalający. Bieżące prace konserwacyjne wykonywane są co roku. Stworzona została również ścieżka dydaktyczna uwzględniająca walory przyrodnicze, a przede wszystkim osobliwości arboretum. Trasa ścieżki biegnie po istniejących alejach i dorobkach parkowych.

Dworek Chróścina – Zespół Szkół w Chróscinie

Budynek będący siedzibą Zespołu Szkół, był pierwotnie stodołą. Zbudowano ją w 1862 roku na rzucie wydłużonego prostokąta, z nieistniejącą już przybudówką od północy oraz z przybudówką od południa. W 1901 roku południową część właściciel przebudował na mieszkalną. Prawdopodobnie przy okazji tej przebudowy umieszczono na dachu wieżyczkę, a w przedsionku nad drzwiami wstawiono witraż w stylu secesyjnym. Gruntowne remonty z 1955 i 1998 roku pozbawiły pokoje sztukaterii sufitowej. Ściany budynku są dzielone wydatnymi lizenami, a w szczytach i w elewacji, zwłaszcza strony wschodniej, występuje dekoracja ramowa, charakterystyczna dla tak zwanego pruskiego muru. Wejścia i okna są zdobione obramieniami opaskowymi. Dach nad dawną stodołą jest siodłowy z falistymi okapami nad wjazdami. W 1998 roku na całej powierzchni wymieniono dotychczas istniejące pokrycie dachowe na blaszane, imitujące brązową dachówkę. W części południowej wymieniono także czworokątną wieżyczkę. Cały kompleks dworku jest jedną z najciekawszych, pod względem architektonicznym budowli w gminie Dąbrowa. Przed drugą wojną światową należał do rodu Gerstenbergów, którego ostatni właściciel został pochowany na miejscowym cmentarzu, obok wielkiego głazu z piaskowca. Za dworkiem znajdują się dwa stawy i teren parku. Obecnie stan budynku uznać można za zadowalający. Prowadzone są bieżące prace konserwacyjne i remontowe.

Park pofolwarczny w Chmielowicach – Dom Dziecka

Majątek w Chmielowicach, pochodzący przypuszczalnie z pierwszej połowy XIX wieku obejmował swym zasięgiem obok zespołu pałacowo-parkowego teren niewielkiego folwarku położonego po stronie północno - wschodniej pałacu. Południowo-wschodnia część majątku, która obejmuje pałac oraz park, w którym drzewa mające ok. 80-150 lat rozmieszczone są swobodnie na obrzeżach parku w formie kęp, grup i sylgieltonów i wraz z niewielkimi polanami tworzą niewielki teren o charakterze krajobrazowo-naturalistycznym. Centralną częścią kompleksu jest budynek dawnego pałacu zlokalizowany w 1/3 długości i 1/2 szerokości prostokątnego parku, a osie budynku pałacu stanowią podstawę kompozycji przestrzennych założenia. Majątek należał w latach 1861-1929 do rodziny von Donat. Właściciel – Richard von Donat, przemysłowiec z Opola oraz deputowany Rejencji opolskiej, przebudował budynek pałacu i wprowadził zmiany w parku czyniąc z całości zespół o charakterze rezydencjalnym. Budynek dawnego pałacu wzniesionego na planie prostokąta, murowany jest z cegły, pokryty tynkiem oraz przykryty dachem łamanym. W ryzalicie elewacji frontowej znajduje się wejście główne do budynku. Przy tylnej elewacji dobudowano przybudówkę, werandę i taras. W zaobserwowanych detalach architektonicznych budynku nawiązano do form neoklasycyzmu. W tym okresie, tj. na początku XX wieku po stronie północnej pałacu wybudowano budynek garażowy, a folwark uległ rozbudowie i przebudowie. W tym też czasie dokonano w parku nowych rozsadeń gatunków drzew ozdobnych takich jak: kasztan jadalny i cyprysik groszkowy, których pojedyncze egzemplarze zachowały się do czasów obecnych we wschodniej części parku. Układ przestrzenny zrealizowanego o charakterze rezydencji podmiejskiej zespołu pałacowo-parkowego zachował się do czasu drugiej wojny światowej. Po II

wojnie światowej opustoszały dwór został zamieniony w oddział szkoły podstawowej. Dwór został częściowo przebudowany w latach siedemdziesiątych XX w. Przebudowa ta niestety pozbawiła go elementów zabytkowych. W roku 1963 na mocy uchwały Prezydium Rady Narodowej w Opolu i Wydziału Oświaty tego urzędu w tym miejscu powstał Państwowy Dom Dziecka. W 2005 r. Dwór przeszedł kolejny remont, zmienił się kolor elewacji zewnętrznej, dokonano remontu dachu i postawiono nowe ogrodzenie, natomiast w roku 2009 usunięto stare drzewa i posadzono nowy drzewostan. Obecnie park znajduje się w stanie dobrym.

8. BEZPIECZEŃSTWO

Jednym z elementów wysokiej jakości życia społecznego jest zapewnienie bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego poprzez niezbędne siły i środki do utrzymania ładu i porządku.

Bezpieczeństwo na szczeblu powiatowym w różnym zakresie zapewniają:

- Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Opolu – ratownictwo,
- Komenda Miejska Policji w Opolu – ład i porządek,
- Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Opolu – bezpieczeństwo sanitarne,
- Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Opolu – bezpieczeństwo sanitarne - weterynaryjne,
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Opolu – bezpieczeństwo budowlane.

Zapobieganie wszelkim zagrożeniom bezpieczeństwa w powiecie, to jedno z podstawowych działań ww. służb powiatowych, które przejawia się w różnych formach prewencji, profilaktyki, nadzoru, kontroli itp. Przeciwdziałanie tych służb w sytuacjach kryzysowych, które mogą wynikać z lokalnego zagrożenia, polega na skoordynowaniu reagowania zintegrowanych sił ratowniczych i porządkowych.

W stanach nadzwyczajnych zagrożenia, określonych konstytucją jako stan klęski żywiołowej, wyjątkowy czy wojenny, Starosta, jako szef obrony cywilnej powiatu, koordynuje wszelkie działania w powiecie, by przywrócić oraz utrzymać bezpieczeństwo obywateli i porządek publiczny na rzecz utrzymania funkcji społeczno – gospodarczych w gminach powiatu. Starosta Opolski realizuje swoje kompetencje zwierzchnie za pomocą stałego organu, jakim jest Komisja Bezpieczeństwa i Porządku dla Powiatu Opolskiego. Zadaniem Komisji jest w szczególności opiniowanie pracy policji i innych powiatowych służb, inspekcji i straży oraz programów współdziałania tych jednostek w zakresie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. Komisja zajmuje się ponadto wszelkimi sprawami dotyczącymi porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, zapobiegania przestępczości i zjawiskom patologii społecznej, ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

Teren powiatu opolskiego z racji swojego położenia w dorzeczu rzeki Odry narażony jest na wystąpienie zagrożenia powodzią, która może nastąpić w wyniku silnych opadów (powódź opadowa) bądź gwałtownych roztopów w okresie zimowo-wiosennym.

W przypadku powodzi opadowych najbardziej zagrożonymi gminami są:

1. Gmina Dobrzeń Wielki, Popielów, Tarnów Opolski, Dąbrowa, Prószków – rzeka Odra;
2. Gmina Niemodlin oraz częściowo Popielów – rzeka Nysa Kłodzka;
3. Gmina Ozimek, Turawa, Łubniany i Dobrzeń Wielki – rzeka Mała Panew;
4. Gmina Chrząstowice, Łubniany – rzeka Brynica, Jemielnica;
5. Gmina Niemodlin, Tułowice – rzeka Ścinawa Niemodlińska.

Zagrożeniem są również nagle wezbrania roztopowe mogą mieć charakter lokalny. Rejony najbardziej zagrożone to:

1. Gmina Dobrzeń Wielki: miejscowość Krzanowice;
2. Gmina Popielów: Popielów, Stare Siołkowice, Kuźnica Katowska, **Karłowice**, Popielowska Kolonia, Rybna, Stobrawa, Stare Kolnie;
3. Gmina Chrzastowice: m. Chrzastowice, Dębie, Lędziny, Dębska Kuźnia;
4. Gmina Niemodlin: m. Magnuszowice, Szydłowiec Śląski;
5. Gmina Tułowice, Ligota Tułowicka gm. Tułowice;
6. Gmina Murów: m. Okoły i Budkowice St.;
7. Gmina Prószków: m. Folwark;
8. Gmina Turawa: m. Zawada.

Duży wpływ na ograniczenie zasięgu powodzi roztopowych ma odpowiednia drożność rowów melioracyjnych. W razie maksymalnego zgromadzenia wody w zbiornikach retencyjnych istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia tzw. „cofki” na rzekach: Nysa Kłodzka, Widawa, Libawa, Mała Panew, co spowodować może zalanie dorzeczy tych rzek także powyżej poniżej zbiorników. Brak zbiorników retencyjnych w górnym biegu Odry zagraża niekontrolowanym przyborem wody oraz wylewem rzeki na odcinku Racibórz – Brzeg (w tym na terenie powiatu opolskiego). Nieprzewidywalne, ciągle zmiany pogodowe, brak wyraźnych granic pomiędzy porami roku stwarzają stałe zagrożenie powodziowe.

W odniesieniu do infrastruktury krytycznej - duże obiekty przemysłowe powiatu opolskiego, o dużym znaczeniu dla gospodarki, najbardziej zagrożonymi przez powódź są następujące obiekty:

1. Huta Szkła w Jedlicach;
2. Stacja Elektroenergetyczna 110/400 kV (rozdzielna prądu) przy PGE Elektrowni Opole S.A.;
3. Linie przesyłowe 400 kV w Żelaznej.

Wystąpienie powodzi może być przyczyną zakłóceń w dostawie energii elektrycznej, ze względu na zniszczenie tras przesyłowych – przede wszystkim słupów linii wysokich napięć zlokalizowanych na terenach zalewowych. Średnim stopniem zagrożenia na terenie powiatu opolskiego charakteryzuje się 11 gmin. Na ich terenie występują takie czynniki jak transport materiałów niebezpiecznych, lokalne zagrożenie powodziowe, zagrożenia utonięciami (Turawa), ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wykraczającej poza teren zakładu (Komprachcice), gazociągi wysokiego ciśnienia, tereny leśne zakwalifikowane do I lub II kategorii zagrożenia pożarowego oraz obecność autostrady A4. Dwie gminy, Popielów i Murów, charakteryzują się małym zagrożeniem. Na terenie tych gmin spośród wszystkich kryteriów na szczególną uwagę zasługuje wyłącznie występowanie obszarów leśnych zakwalifikowanych do I lub II kategorii zagrożenia oraz zagrożenie powodziowe (Popielów). W pozostałych przypadkach kryteria sklasyfikowane są jako mały i średni stopień zagrożenia.

Zagrożenia o dużym lub bardzo dużym stopniu spowodowane są wyłącznie przez obecność obszarów leśnych należących do I i II kategorii zagrożenia pożarowego, sieci gazociągów wysokiego ciśnienia, występowanie węzła komunikacyjnego na autostradzie A4 (gm. Dąbrowa), przebiegu autostrady A4 i szlaków kolejowych o dużym natężeniu ruchu, transporcie materiałów niebezpiecznych o dużym nasileniu (autostrada A4), zagrożeniu powodziowym oraz występowanie dużego zbiornika wodnego (gm. Turawa).

Transport materiałów niebezpiecznych odbywa się na terenie powiatu opolskiego transportem drogowym i kolejowym. Transport materiałów niebezpiecznych koleją odbywa się na dwóch trasach:

1. Wrocław – Jelcz-Laskowice – Opole – Kędzierzyn-Koźle (linie kolejowe nr 277 i 136) przez tereny gmin Popielów, Dobrzeń Wielki oraz Tarnów Opolski;
2. Wrocław – Opole – Kędzierzyn-Koźle (linie kolejowe nr 132 i 136) przez tereny gmin Dąbrowa i Tarnów Opolski. Do materiałów niebezpiecznych przewożonych koleją w roku 2011 należą głównie

ropa surowa (49350 t), benzyna (7200 t), etanol (5000 t), propen (5200 t), ksylen (850 t) oraz amoniak (1850 t)¹².

Transportem drogowym, z towarów niebezpiecznych, przewożone są głównie materiały wybuchowe. Trasy, którymi dokonywany jest transport to:

1. Autostrada A4 (gminy: Niemodlin, Dąbrowa i Prószków);
2. Trasa Ochodze – Niemodlin – Gracze (gminy: Komprachcice, Dąbrowa, Niemodlin);
3. Trasa Ochodze – Komprachcice – Opole – Olesno (gminy: Komprachcice, Turawa, Łubniany);
4. Trasa Kędzierzyn-Koźle – Krapkowice – Opole – Kluczbork (gminy: Prószków, Turawa, Łubniany);
5. Trasa Ochodze – Niemodlin – Nysa (gminy: Komprachcice, Dąbrowa, Niemodlin)¹³.

Na terenie powiatu opolskiego znajduje się jeden zakład o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej – firma MAXAM Polska Sp. z o.o. Zlokalizowany jest w miejscowości Ochodze (gmina Komprachcice). Zakład ten opracował program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, w którym przedstawiono system bezpieczeństwa gwarantujący ochronę ludzi i środowiska. Zagrożenie pożarowe na terenie powiatu opolskiego stanowią przede wszystkim obszary leśne oraz zwarta zabudowa (obiekty mieszkalne) i zakłady pracy. Poważnym problemem są również pożary upraw rolnych i nieużytków.

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Opolu jest jednostką budżetową sektora rządowego działającą w samorządzie. Jej terenem działania jest obszar powiatu opolskiego oraz miasta Opola. Do prowadzenia działań ratowniczo – gaśniczych na terenie działania KM PSP w Opolu powołane trzy Jednostki Ratowniczo – Gaśnicze:

1. Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza nr 1 (JRG1) z siedzibą w Opolu (ul. Budowlanych 1), której terenem działania są gminy: Opole (część miasta), Chrzastowice, Łubniany, Ozimek, Turawa, Murów, Tarnów Opolski. Jest to obszar o powierzchni 801,9 km² zamieszkały przez ok. 143 tys. mieszkańców;
2. Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza nr 2 (JRG2) z siedzibą w Opolu (ul. Głogowska 24), której terenem działania są gminy: Komprachcice, Prószków, część gminy Dąbrowa (Ciepielowice, Karczów, Chróścina, Mechnice, Sławice, Żelazna, Narok, Niewodniki, Wrzoski), Opole (część miasta), Dobrzeń Wielki, Popielów. Jest to obszar o powierzchni 542,8 km² zamieszkały przez ok. 99,5 tys. mieszkańców;
3. Jednostka Ratowniczo – Gaśnicza nr 3 (JRG3) z siedzibą w Niemodlinie (ul. Podwale 3), której terenem działania są gminy: Niemodlin, Tułowice, część gminy Dąbrowa (Dąbrowa, Nowa Jamka, Lipowa, Sokolniki, Prądy). Jest to obszar o powierzchni 340,2 km² zamieszkały przez ok. 24,7 tys. mieszkańców.

Tabela 41. Zarejestrowana działalność Państwowej Straży Pożarnej na terenie powiatu opolskiego.

Rok	Pożary		Miejscowe zagrożenia	Wyjazdy do fałszywych alarmów
	Ogółem	w tym obiektów mieszkalnych		
2010	317	56	732	62
2011	674	62	487	84
2012	633	78	595	109

Źródło: KM PSP w Opolu.

12. Informacja o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej oraz o zagrożeniach pożarowych na terenie działania Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Opolu (teren powiatu opolskiego), informacja za rok 2012, KM PSP w Opolu, Opole 2013.
13. Informacja o stanie bezpieczeństwa ochrony przeciwpożarowej..., KM PSP w Opolu, Opole 2013.

Na terenie powiatu opolskiego oraz obszarze działania KM PSP Opolu funkcjonuje 75 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w tym 21 włączonych jest do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego.

W 2012 r. na terenie powiatu zanotowano ogółem 1336 zdarzeń, czyli wystąpił wzrost o 6,8% w stosunku do roku 2011, w którym zanotowano 1245 zdarzenia. W tym powstały 632 pożary i tu wystąpił spadek o 6,6% w stosunku do 2011 r. (674 pożarów), 595 miejscowych zagrożenia czyli wzrost o 18,2% w stosunku do 2011 r. (487 miejscowych zagrożeń) oraz 109 fałszywych alarmów, w roku 2011 – 84 fałszywych alarmów. Z dokonanej analizy wynika, że w roku 2012 notuje się zwiększoną ilość interwencji związaną z działaniem sił przyrody w porównaniu z rokiem 2011, a zagrożenia te stanowią znaczną część prowadzonych działań ratowniczych tj.:

1. Występowanie intensywnych opadów atmosferycznych i przyborów wód, a w związku z tym konieczność podjęcia działań polegających na wypompowywaniu wody z zalanych obiektów bądź zabezpieczeniu obiektów przed zalaniem (w 2012 r. – 70 interwencji, w 2011 r. – 34 interwencji);
2. Występowanie wyładowań atmosferycznych, silnych wiatrów i związanych z nimi działaniami polegającymi na usuwaniu powalonych drzew, poszyc dachowych, reklam oraz usuwaniu innych skutków wiatru (w 2012 r. – 128 interwencji, w 2011 r. – 101 interwencji);
3. Występowanie nietypowych zachowań zwierząt i owadów stwarzającym zagrożenie (szczególnie rojenie się pszczoł, os i szerszeni – w 2012 r. – 33 interwencje, w 2011 r. 24 interwencje).

Nadal znaczącą ilość zdarzeń stanowią wypadki i kolizje drogowe, szczególnie na drogach krajowych nr 45, 46 i 94, oraz na drogach wojewódzkich i powiatowych. W celu podwyższenia bezpieczeństwa na terenie powiatu opolskiego KM PSP dokonując analiz zdarzeń w roku 2012, postawiła następujące wnioski:

1. Prowadzenie działań zmierzających do wymiany samochodów pożarniczych KM PSP w Opolu dla których został przekroczony normatywny okres eksploatacji, przy wykorzystaniu środków własnych PSP oraz podejmowanie starań w celu pozyskania wsparcia z instytucji zewnętrznych;
2. Pozyskanie brakującego sprzętu specjalistycznego na wyposażenie jednostek ratowniczo – gaśniczych zgodnie z określonym normatywem wyposażenia;
3. Kontynuacja szkoleń pożarniczych funkcjonariuszy w celu uzyskania niezbędnych kwalifikacji specjalistycznych;
4. Przygotowanie parkingów dla pojazdów przewożących toksyczne środki przemysłowe w obrębie szlaków komunikacyjnych poza obszarem zabudowanym, spełniających wymagania warunków technicznych. Obecnie nie wyznaczono takich parkingów;
5. Utworzenie w każdej gminie jednostki OSP (ze wskazaniem na jednostkę włączoną do KRSG) posiadającej ratowniczy zestaw hydrauliczny, niezbędny do działań ratowniczych podczas zdarzeń na drodze. Obecnie brak zestawów hydraulicznych na terenie gminy Tułowice.
6. Utworzenia jednego miejsca pracy Powiatowych Zespołów Zarządzania Kryzysowego (zarówno powiatu ziemskiego jak i Miasta Opolą). Jedno miejsce pracy zespołów pozwoli na sprawniejszą koordynację działań ratowniczych jak również nie dochodziło by do zniekształceń informacji dotyczących prowadzonych akcji na odcinkach szczególnie zagrożonych.
7. Włączanie kolejnych jednostek OSP do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Ma to na celu skrócenie czasów przybycia na miejsce zdarzeń, w szczególności do gmin Murów, Popielów i Prószków.

W roku 2012 na terenie powiatu opolskiego odnotowano wzrost ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych w stosunku do roku 2011. Ogółem w 2012 roku stwierdzono 2649 przestępstw, tj. o 198 więcej niż w roku 2011 (2451).

Tabela 42. Zestawienie jednostek podległych Komendzie Miejskiej Policji w Opolu obejmujące swym działaniem obszar powiatu opolskiego.

Jednostka KM Policji w Opolu	Teren działania (gminy)
Komisariat Policji w Dobrzeniu Wlk.	Murów, Lubniany, Popielów, Dobrzeń Wlk.
Komisariat Policji w Niemodlinie	Niemodlin, Tułowice, Dąbrowa, Komprachcice
Komisariat Policji w Ozimku	Ozimek, Turawa, Tarnów Opolski, Chrzęstowice
Komisariat I Policji w Opolu	Prószków*

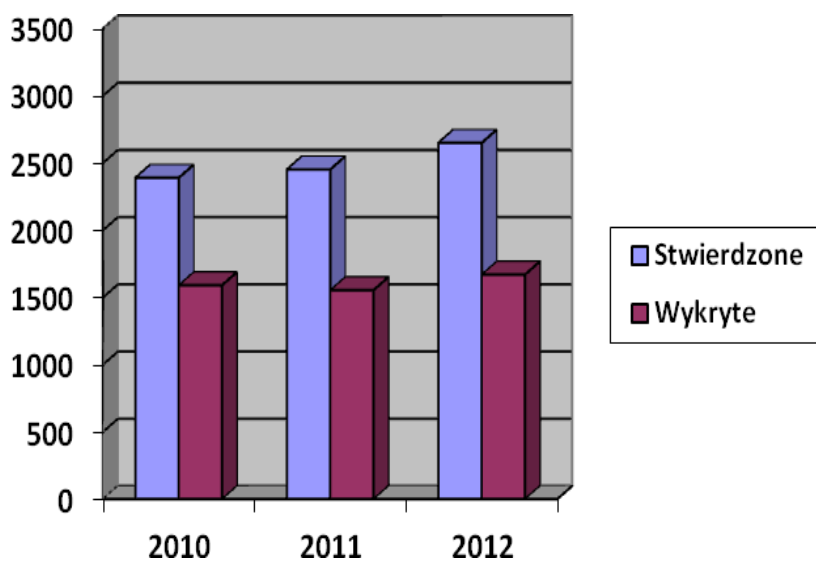
Źródło: KM Policji w Opolu

Tabela 43. Przestępstwa ogółem na terenie powiatu opolskiego.

KMP	Stwierdzone	Wykryte	% wykrywalność	Wskaźnik dynamiki
2010	2389	1590	66,5	103,0
2011	2451	1553	63,4	102,6
2012	2649	1669	63,0	108,1

Źródło: KM Policji w Opolu.

Rysunek 9 . Przestępstwa ogółem na terenie powiatu opolskiego.

Źródło: KM Policji w Opolu

W kategoriach przestępstw kryminalnych uznanych za najbardziej uciążliwe społecznie (kradzież cudzej rzeczy, kradzieże z włamaniem, uszkodzenie mienia, kradzieże samochodu, uszczerbek na zdrowiu, przestępstwa rozbójnicze, bójki lub pobicia oraz przestępstwa narkotykowe).

Tabela 44. Przepięstwa najczęściej popełniane na terenie powiatu opolskiego latach 2010-2012.

	bójka lub pobicie		przepięstw a rozbójnicze		kradzież cudzej rzeczy		kradzież z włamaniem		kradzież samochodu		uszkodzeni e mienia		uszczerbe k na zdrowiu		przepięstwa narkotykowe	
	S	W	S	W	S	W	S	W	S	W	S	W	S	W	S	W
2010	25	17	32	23	57 7	13 7	374	194	13	2	132	41	31	27	68	66
2011	19	11	20	20	61 4	18 8	422	144	12	5	135	51	57	50	131	126
2012	19	15	18	18	64 3	24 3	518	180	49	42	112	37	43	38	171	165

Źródło: KM Policji w Opolu (S – stwierdzone; W – wykryte).

Wśród przepięstw najczęściej popełnianych na terenie powiatu opolskiego zauważalny jest trend spadkowy w kategoriach uszkodzenia mienia i uszczerbek na zdrowiu, natomiast wzrost notowany jest w kategoriach kradzieży z włamaniem, przepięstwa narkotykowe, kradzież samochodu i kradzieży cudzej rzeczy. Nieznaczne spadki stwierdzono w kategoriach przepięstwa rozbójnicze, natomiast utrzymany stan notuje się na kategorii bójki lub pobicia.

Wykrywalność ogólna w roku 2012 wyniosła 63% i była nieznacznie bo o 0,4% mniejsza aniżeli w roku 2011. Wykryto sprawców w 1669 (na 2649 stwierdzonych przepięstwach) sprawach w roku 2012, natomiast w 2011 roku – w 1553 sprawach (na 2451 stwierdzonych przepięstwach). W roku 2012 zanotowano wzrost wykrywalności dla przepięstw najczęściej popełnianych na terenie powiatu z 42,2% do 46,9%.

Na terenie powiatu opolskiego odnotowano spadek ilości czynów popełnianych przez nieletnich z 159 czynów w roku 2011 do 133 w 2012 roku (spadek o 26 czynów). Spadła również liczba odnotowanych nieletnich sprawców czynów z 106 w roku 2011 do 96 nieletnich w roku 2012 (spadek o 10 nieletnich).

Znaczny wpływ na stan bezpieczeństwa i porządku ma przepiępczość drogowa. W tej kategorii odnotowano 560 przepięstw, tj. o 32 więcej niż w roku ubiegłym – 528. Stan bezpieczeństwa na drogach powiatu opolskiego przedstawia tabela 46.

Tabela 45. Zdarzenia drogowe na terenie powiatu opolskiego w latach 2011-2012.

Gminy i KP	Rok 2011					Rok 2012				
	Ogól	W	K	Z	R	Ogól	W	K	Z	R
Komisariaty										
Dobrzeń Wlk.	107	17	90	1	20	127	15	112	1	17
Łubniany	61	10	51	0	17	80	17	63	1	25
Murów	18	3	15	2	2	23	8	15	0	12
Popielów	35	9	26	2	8	25	6	19	0	6
Razem KP w Dobrzemiu Wlk.	221	39	182	5	47	255	46	209	2	60
Ozimek	120	22	98	2	23	93	20	73	2	29
Turawa	110	19	91	2	24	80	18	62	0	29
Chrzęstowice	40	9	31	1	13	36	7	29	2	9
Tarnów Op.	53	11	42	1	13	59	9	50	1	12
Razem KP w Ozimku	323	61	262	6	73	268	54	214	5	79
Niemodlin	179	35	144	4	56	142	34	108	2	45
Dąbrowa	156	33	123	6	51	138	23	115	0	33
Komprachcice	41	14	27	0	17	52	10	42	0	12
Tułowice	25	6	19	0	7	28	6	22	0	11
Prószków	130	17	113	1	25	91	23	68	2	32
Razem KP w Niemodlinie	531	105	426	11	156	451	96	355	4	133
Powiat Opolski	1075	205	870	22	276	974	196	778	11	272

Źródło: KM Policji w Opolu, (W – wypadki, K – kolizje, Z – zabici, R – ranni).

W porównaniu z 2011 rokiem stan bezpieczeństwa na drogach powiatu opolskiego w roku 2012 kształtował się następująco:

- Spadek liczby zdarzeń drogowych z 1075 w 2011r. do 974 w 2012r., (o 101 – 9,4%);
- Spadek liczby wypadków drogowych z 205 w 2011r. do 196 w 2012r., (o 9 – 4,4%);
- Spadek liczby kolizji z 870 w 2011r. do 778 w 2012r., (o 92 – 10,6%);
- Spadek liczby osób rannych z 276 w 2011r. do 272 w 2012r., (o 4 – 1,5%);
- Spadek liczby ofiar śmiertelnych w zdarzeniach drogowych z 22 w 2011r. do 11 w 2012r., (o 11 – 50%).

Do najbardziej zagrożonych tras, na których najczęściej dochodzi do zdarzeń drogowych należą:

- Autostrada A-4,
- Droga krajowa Nr 46
- Droga krajowa Nr 45
- Droga krajowa Nr 94,
- Droga wojewódzka Nr 454.

Na powyższych trasach, prowadzących przez teren powiatu opolskiego doszło w roku 2012 do 318 zdarzeń, tj. o 52 zdarzenia mniej aniżeli w roku ubiegłego (370). W zakresie eliminacji z dróg nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego w 2012 opolscy policjanci zatrzymali 368 kierujących. W roku 2011 ujawniono 466 nietrzeźwych kierujących. Odnotowano w tym zakresie spadek o 98 zatrzymań 14.

Ważnym elementem uwzględnianym w realizacji zadań w 2012 r. była poprawa bezpieczeństwa na drogach oraz ich uczestników poprzez realizację zadań określonych w krajowym programie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym „Gambit”, oraz poprzez przeprowadzenie szeregu akcji oraz działań jak np. „Prędkość”, „Bezpieczna Trasa”, „Pasy”, „Alkohol i narkotyki”, „Trzeźwy Poranek”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna droga do szkoły”.

Przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji w Opolu współdziałają ze Starostwem Powiatowym w Opolu w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego poprzez uczestnictwo w Komisji Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, opiniując wnioski odnośnie poprawy stanu oznakowania oraz nawierzchni dróg i ich przepustowości.

Nad bezpieczeństwem publicznym czuwa również Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Opolu obejmując swoim działaniem teren miasta Opola oraz powiatu opolskiego. Działalnością PIW kieruje Powiatowy Lekarz Weterynarii. Do zakresu działania Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Opolu należy zapobieganie chorobom zakaźnym zwierząt i ich zwalczanie oraz nadzór nad jakością zdrowotną produktów pochodzenia zwierzęcego. W skład Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Opolu wchodzi zespoły do spraw:

- zdrowia i ochrony zwierząt,
- bezpieczeństwa, żywności, pasz oraz ubocznych produktów zwierzęcych,
- finansowo-księgowych i administracji,
- samodzielne stanowisko ds. obsługi prawnej.

Inspekcja Weterynaryjna przy wykonywaniu swoich zadań współpracuje z Inspekcją Sanitarną i jednostkami samorządu terytorialnego z terenu powiatu opolskiego. W latach 2011-2012 na terytorium powiatu opolskiego nie odnotowano wystąpienia ognisk chorób zakaźnych zwierząt podlegających zwalczaniu z urzędu. Wystąpiły natomiast następujące ogniska chorób zakaźnych zwierząt podlegające rejestracji. Na terenie powiatu opolskiego przeprowadzana jest również od kilku lat akcja szczepienia przeciwko wścieklicznie lisów wolno żyjących. Jest ona przeprowadzana przez wojewódzkich lekarzy weterynarii.

14. Sprawozdanie ze stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Opolu w 2012 roku, KMP Opole, Opole 2013, statystyki zawierają również dane z terenu miasta Opola.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Opolu, działając na podstawie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wykonuje zadania mające na celu ochronę zdrowia przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych, a w szczególności w celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych.

Tabela 46. Analiza zachorowań na niektóre choroby zakaźne zapadalność na 100 tys. mieszkańców w powiecie opolskim w latach 2010-2012/15.

Jednostka chorobowa	2010	2011	2012
Salmonellozy – zatrucie pokarmowe	28,6	17,7	8,2
Krzusiec	2,2	2,2	8,2
Szkarlatyna (płonica)	76,3	22,9	45,0
Choroba meningokokowa	0,0	0,7	0,7
Inwazyjna choroba <i>Streptococcus pneumoniae</i>	1,6	2,9	0,0
Zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	31,0	14,8	10,5
Zapalenie mózgu	2,4	1,5	3,0
Borelioza	35,5	28,1	47,3
Ospa wietrzna	398,5	559,4	579,9
Różyczka	6,4	7,4	6,7
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu A	0,0	0,7	0,0
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B	5,6	7,4	0,7
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu C	28,6	5,2	7,5
Zakażenia HIV	7,9	1,5	0,7
Świnka	7,4	8,1	9,7

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Opolu

Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego sprawuje min. nadzór działalnością inspekcyjną, polegającą na wykonywaniu inspekcji terenowej w zakresie prawidłowości przebiegu procesu budowlanego i utrzymania obiektów budowlanych, postępowaniami wyjaśniającymi w sprawach przyczyn katastrof budowlanych, prawidłowym współdziałaniem z organami administracji architektoniczno-budowlanej i organami kontroli państwowej.

9. OCENA KOŃCOWA

Opracowana diagnoza społeczno – gospodarcza powiatu opolskiego wskazuje, że jest obszar nastawiony na rozwój przedsiębiorczości, rynku pracy i budownictwa jednorodzinne. Atutem powiatu opolskiego jest jego korzystna lokalizacja i centralne oddziaływanie miasta wojewódzkiego – Opola. Opole spełnia funkcje metropolitarne i wraz z ościennymi gminami tworzy Aglomerację Opolską, której celem jest wspólne rozwiązywanie pojawiających się trudności i barier rozwojowych. Bliskość Opola gwarantuje ułatwiony dostęp do miejsc pracy, instytucji użyteczności publicznej, w tym urzędów, szpitali sklepów, instytucji finansowych centrów kulturowych. Ponadto mieszkańcy Opola chętnie osiedlają się w podopolskich gminach oraz korzystają z miejscowych atrakcji turystycznych oraz bazy sportowo – rekreacyjnej.

Gminy powiatu opolskiego położone są w sąsiedztwie autostrady A4, co ułatwia komunikację i transport z województwami sąsiednimi i portami lotniczymi we Wrocławiu i Katowicach. Postuluje się jednak budowę kolejnych zjazdów z autostrady A4 w gminie Prószków i Niemodlin, w celu lepszego skomunikowania terenu powiatu opolskiego w kierunku rozwoju gospodarczego, zwłaszcza terenów inwestycyjnych.

Teren powiatu opolskiego to obszar o bogatej szacie roślinnej, o łagodnym klimacie, pokryty pięknymi lasami, obszarami o cennych walorach przyrodniczych, w tym chronionymi krajobrazem, parkami krajobrazowymi, jeziorami i stawami. Sprzyja to rozwojowi turystyki i agroturystyki. Nadal konieczny jest jednak wzmocnienie bazy turystycznej oraz promocja walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Na terenie powiatu opolskiego znajduje się jedna największych atrakcji turystycznych województwa opolskiego – Park Nauki i Rozrywki „Jurapark” w Krasiejowie. Inwestycja ta doprowadziła do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, poprzez powstanie nowych miejsc pracy, rozwój punktów gastronomicznych i noclegowych. Obszarem nie wykorzystanym pod względem turystycznym jest Jezioro Turawskie, charakteryzuje się on znacznym potencjałem i atrakcyjnością turystyczną, jednak boryka się z problemami ekologicznymi, niskim poziomem wody, co oznacza brak możliwości korzystania w pełni z jego walorów.

Powiat opolski boryka się z problemami depopulacji, co jest charakterystyczne dla całego województwa opolskiego. Depopulacja związana jest niskim przyrostem naturalnym, wysokim wskaźnikiem migracji zewnętrznych (zagranicznych), zwłaszcza osób w wieku produkcyjnym. Niepokojącym zjawiskiem jest utrzymująca się tendencja odpływu mieszkańców z wyższym wykształceniem do ośrodków wielkomiejskich, głównie w poszukiwaniu atrakcyjnych miejsc pracy i zamieszkania. Zjawisko depopulacji oznacza wyludnianie się powiatu oraz problemy wynikające ze starzenie się społeczeństwa, który wymusza na samorządach działania związane z tym procesem takie, jak opieka długoterminowa nad osobami chorymi i starszymi, planowanie polityki senioralnej, zwiększanie nakładów na opiekę socjalną i zdrowotną. Depopulacja to brak lub niedobór odpowiednio wykwalifikowanej kadry, zwiększenie nakładów na edukację i bazę społeczną. Jest to jedno z największych wyzwań stojących przed samorządami w kolejnych latach.

Powiat opolski to prężnie działające organizacje społeczne i dostęp do wysokiej jakości edukacji na wszystkich szczeblach, to wysoki poziom życia społecznego, dostęp do oferty kulturalnej i bazy sportowo – rekreacyjnej. Powiat opolski charakteryzuje wysoki wskaźnik przedsiębiorczości, kolejny po mieście Opolu i Powiecie Nyskim. W kolejnych latach konieczne jest zwiększanie konkurencyjności lokalnych firm i rozwój ich innowacyjności.

Na terenie Powiatu znajduje się Centrum Handlowe Turawa Park, trwa rozbudowa Elektrowni Opole w gminie Dobrzeń Wielki, w miejscowości Brzezie. Inwestycja ta ma znaczenie strategiczne, warunkuje bezpieczeństwo energetyczne kraju oraz zapewnia rozwój gospodarczy województwa opolskiego i miejsc pracy dla lokalnych firm. Powiat Opolski podjął się scalania gruntów w miejscowości Świerkle celem przygotowania terenu pod inwestycję, budowę kompleksu szklarni pod hodowlę pomidorów, jako potencjalnego miejsca pracy dla 500 mieszkańców powiatu opolskiego. Rozwój miejsc pracy ma szczególne znaczenie dla tego obszaru, ponieważ wskaźnik bezrobocia utrzymuje się na stałym poziomie, dotyczy on zwłaszcza osób do 25 roku życia oraz osób po 50 roku życia, którzy powinni otrzymywać szczególne wsparcie na rynku pracy.

Gminy szczególnie dotknięte bezrobociem to Niemodlin, Popielów i Tułowice, obszary te wymagają dodatkowego wsparcia i programów rozwojowych. Wysoki wskaźnik bezrobocia przekłada się na wysoki wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej. Rozwój rynku pracy to także kształcenie ustawiczne osób dorosłych oraz dostosowanie kształcenia do wymagań pracodawców.

Z przeprowadzonych badań i analiz wynika, że poziom dostępności do bazy społecznej w powiecie opolskim jest bardzo dobry, konieczne jest natomiast stałe podnoszenie standardów dostępnej infrastruktury, a zwłaszcza wprowadzanie nowoczesnych technologii i rozwiązań technicznych. Niezbędny jest także rozwój budownictwa spółdzielczego i socjalnego. Badania wskazują również na utrudniony dostęp mieszkańców do podstawowej opieki zdrowotnej i aptek.

Niepokojący jest nadal stan infrastruktury technicznej i dróg, w tym obszarze występują nadal ogromne potrzeby, wynikające z zapóźnienia technologicznego, z konieczności rozbudowy, podnoszenia standardów i jakości. Postuluje się min. konieczność rozbudowy, przebudowy i poprawy stanu oraz nośności dróg, poprawę bezpieczeństwa pieszych, budowę oświetlenia ulicznego, budowę ścieżek i tras rowerowych, poprawę dostępu komunikacyjnego do terenów inwestycyjnych i miejsc atrakcyjnych turystycznie, budowę obwodnicy miast i miejscowości, ograniczenia hałasu. Znaczącym problemem gmin powiatu opolskiego jest również niedostatecznie rozwinięta zbiorowa komunikacja autobusowa i kolejowa. Niektóre miejscowości Powiatu Opolskiego pozbawione są dostępności do komunikacji zbiorowej. Ogranicza to mobilność mieszkańców, a szczególnie dostęp do edukacji i rynku pracy. Problem rozwiązać może organizacja transportu zbiorowego poprzez wydłużanie istniejących linii lub uruchamianie nowych tras. Konieczne jest również promowanie korzystania z ekologicznych form transportu: pociągu, autobusu lub roweru. Formy te wymagają jednak przygotowania odpowiedniej infrastruktury i nowoczesnych rozwiązań. Ważne są partnerskie działania na rzecz wykorzystania potencjału i możliwości transportowych Odry.

Stan infrastruktury technicznej wpływa na jakość życia mieszkańców i rozwój gospodarczy, ponieważ decyduje o atrakcyjności inwestycyjnej terenu. Konieczna jest zatem rozbudowa kanalizacji i wodociągów, modernizacja lokalnych oczyszczalni ścieków, prowadzenie gazyfikacji miejscowości, rozwój szerokopasmowego Internetu. Niezbędna jest zwłaszcza rozbudowa sieci rozdzielczej podstawowych mediów i objęcie nią jak największej liczby mieszkańców. Rozwój infrastruktury technicznej to działania sprzyjające ochronie środowiska. W celu zminimalizowania zjawisk niekorzystnych dla środowiska naturalnego należy stwarzać warunki do wykorzystywania alternatywnych, odnawialnych źródeł energii zwłaszcza energii wytwarzanej przez słońce i wiatr. Energia ta jest „czystą” ekologicznie, a jej źródło jest niewyczerpalne.

Powiat opolski to obszar różnorodny kulturowo z bogactwem tradycji i zwyczajów. Wyróżnik ten może przyczynić się do rozwoju społeczno – gospodarczego, zwłaszcza do rozwoju turystyki i kultury, a tym samym odgrywać zasadniczy wpływ na poprawę jakości życia społecznego. Na tym obszarze występują liczne zabytki kultury materialnej. Pomimo ponoszenia znacznych nakładów finansowych konieczne jest prowadzenie dalszych renowacji, rewitalizacji i prac konserwatorskich, w celu zachowanie obiektów w odpowiednim stanie materialnym. Takie działania powinny być również prowadzone w obiektach zabytkowych, do których Powiat opolski posiada tytuł prawny.

Powiat opolski to obszar, na którym dba się o bezpieczeństwo mieszkańców i porządek publiczny, jednak z racji swojego położenia w dorzeczu rzeki Odry narażony jest na wystąpienie zagrożenia powodzią i podtopieniami, w związku z tym konieczne są działania zwiększające bezpieczeństwo w tym zakresie.

Wyznacznikiem potencjału danego obszaru jest kapitał ludzki i infrastruktura, ponieważ decydują o rozwoju społeczno – gospodarczym. Depopulacja Powiatu opolskiego i problemy z niej wynikające, są jednym z największych wyzwań dla samorządów na kolejne lata.

Konieczny jest rozwój zasobów ludzkich i wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń w tym obszarze. Ważne jest również wyrównanie deficytów w obszarze infrastruktury technicznej, w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, z wykorzystaniem potencjału środowiska przyrodniczego. Powiat opolski ma być obszarem konkurencyjnym gospodarczo, o odpowiednim poziomie życia społecznego i gospodarczego jego mieszkańców.

Tabela 47. Cechy charakterystyczne powiatu opolskiego – diagnoza syntetyczna.

Lp.	Obszar tematyczny	Cechy charakterystyczne
1.	Położenie, środowisko i zasoby naturalne	- dogodne położenie komunikacyjne, - bliskość autostrady A4, - oddziaływanie Opola, - liczne atrakcje turystyczne, - łagodny klimat, - bogactwo lasów i wody, - bogactwo terenów zielonych, - położenie w dolinie Odry, - niskie wykorzystanie energii odnawialnej,
2.	Demografia, edukacja, kapitał ludzki	- zróżnicowanie narodowe i kulturowe mieszkańców, - równomiernie rozłożona sieć osadnicza, - wysoka jakość kapitału ludzkiego, - aktywne organizacje społeczne, - wysoka jakość edukacji, - bogactwo i różnorodność kulturowa, - niski przyrost naturalny, - wysoki wskaźnik migracji zewnętrznych (zagranicznych), - starzenie się społeczeństwa,
3.	Gospodarka i rynek pracy	- wysoki wskaźnik przedsiębiorczości, - wysoki wskaźnik mikroprzedsiębiorstw, - znaczna liczba podmiotów gospodarczych w branży budowlanej, - dobrze rozwinięta sieć usług, - wysoka kultura rolna, - niedobór znaczących inwestycji gwarancyjnych miejsca pracy, - niski poziom innowacyjności firm, - wysoki wskaźnik bezrobocia osób do 25 roku życia i po 50 roku życia,
4.	Infrastruktura techniczna i transport	- gęsta sieć dróg wymagające przebudowy, poprawy jakości i nośności,

		- niedostateczna sieć ścieżek rowerowych, - niedostatecznie rozwinięta sieć mediów podstawowych, - niedostatecznie rozwinięta komunikacja zbiorowa, - zbyt małe wykorzystanie energii odnawialnej, - niewykorzystanie potencjału rzeki Odry, - niedostateczne zabezpieczenie przed hałasem,
5.	Infrastruktura społeczna	- bogactwo zabytków, - dobrze rozwinięta infrastruktura sportu i rekreacji, - dostęp do bibliotek, domów kultury i świetlic, - słabo rozwinięte mieszkalnictwo spółdzielcze i socjalne, - utrudniony dostęp do podstawowej opieki medycznej i aptek, - niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, - zły stan zabytków i dóbr kultury,
6.	Bezpieczeństwo	- dbałość o bezpieczeństwo i porządek publiczny, - niedostateczne zabezpieczenie przed powodzią

Źródło: Opracowanie własne.

OPRACOWANIE:

WYDZIAŁ ORGANIZACYJNY

STAROSTWO POWIATOWE W OPOLU

45 - 068 OPOLE, UL. 1 MAJA 29